

Jus accrescendi praefertur oneribus. Právo na podíl zeměleho společníka má přednost před břemeny. Proto nelze nárokovat vdovský podíl nebo ohleduplnost (courtesy) ze společného majetku.

Jus accrescendi praefertur ultimae voluntati. Právo na podíl zeměleho společníka má přednost před poslední vůlí. Odkaz něčího podílu na společné nemovitosti závěti není rozdělením práv majetku určeného manželce, protože žádná závěť nenabývá platnosti dříve než po smrti svého pořizovatele a takovou smrtí je už právně zaručeno právo toho, kdo přežil společníka (které vzniklo při původním vytvoření nemovitosti a má proto přednost před druhým). 2 Bl. Comm. 186.

Jus actus. V římském právu venkovská služebnost, poskytující nějaké osobě právo průjezdu pro vozy nebo průhonu pro dobytek.

Jus ad rem. Výraz občanského práva znamenající „právo na věc“, tj. právo vykonávané nějakou osobou nad konkrétním předmětem majetku na základě smlouvy nebo závazku získaného jinou osobou se zřetelem k němu, a které lze vymáhat jedině proti této jiné osobě nebo jejím prostřednictvím; obligační právo, které vzniklo dříve, než byla věc předána (např. věc byla koupena, ale zatím ji má u sebe prodávající). Proto se odlišuje od *ius in re*, což je úplná a absolutní nadvláda nad věcí, jež působí proti všem osobám. Mire v. Sunray, DX Oil Co., D. C. La., 285 F. Supp. 885, 889.

Autoři mají sklon používat termínu „*ius ad rem*“ jakožto popisu práva bez držby a „*ius in re*“ jakožto popisu práva doprovázeného držbou. Nebo, v poněkud širším smyslu slova, „*ius ad rem*“ znamená nehotové nebo neúplné právo na věc, zatímco „*ius in re*“ úplné a perfektní (dokonalé) právo na věc. The Carlos F. Roses, 177 U.S. 655, 20 S. Ct. 803, 44 L. Ed. 929.

V kanonickém právu právo na věc (k věci). Nehotové a imperfektní (nedokonalé) právo, jaké se získává jmenováním a instituováním (založením); na rozdíl od *ius in re* neboli úplným a plným právem, jaké se získává osobním vlastnictvím. 2 Bl. Comm. 312.

Jus Aelianum. Soubor zákonů koncipovaných Sextem Aeliem, který se skládá ze tří částí, v nichž byly vysvětleny: (1) Zákony dvanácti desek; (2) výklad těchto zákonů a rozhodnutí podle těchto zákonů; a (3) formy postupu. Následovaly po *ius Flavianum* (v.t.).

Jus aequum. Výraz užívaný Římany k vyjádření přízpůsobení zákona okolnostem individuálního případu v protikladu k *ius strictum* (v.t.).

Jus aeternae. Právo prvorozenství (v.t.).

Jus albinatus. *Droit d'aubaine*. (v.t.). Viz Albinatus jus.

Jus angariae. Viz Angaria; Angary, right of.

Jus aquaeductus. V občanském právu jméno služebnosti, jež dává majiteli půdy právo přivádět vodu přes pozemek nebo z pozemku někoho jiného.

Jus aquae haustus. V římském právu venkovská služebnost poskytující nějaké osobě právo napájet dobytek na pozemku někoho jiného nebo čerpat vodu ze studny někoho jiného.

Jus banci. Ve starém anglickém právu právo lavice. Právo nebo výsada mít vyvýšené a oddělené „*seat of judgment*“, soudcovskou stolicí, kdysi přiznávané jenom královským soudcům, o nichž se proto říkalo, že vykonávají vysokou spravedlnost (*summam administrant justitiam*).

Jus belli. Válečné právo; práva a obyčej války. Mezinárodní právo aplikované na válečný stav, které definuje především práva a povinnosti válčících mocností samých a neutrálních zemí. To, co mohlo být učiněno nepříteli, aniž by se porušilo právo; dělilo se původně na *ius ad bellum* (subjektivní právo státu zahájit a vést válku) a *ius in bello* (práva a obyčej války, jež je třeba zachovávat v samotném ozbrojeném konfliktu).

Jus bellum dicendi. Právo vyhlásit válku.

Jus canonicum. Kanonické právo.

Jus civile. Civilní, občanské právo. Systém práva příznačného pro určitý stát nebo národ. Především v římském právu občanské právo římského lidu na rozdíl od *ius gentium*. Výrazu se rovněž používá k souboru zákonů nazývaných výslovně „občanské právo“. Viz také Civil law.

Jus civile a *ius gentium* se rozlišují tímto způsobem. Všichni lidé ovládaní zákony a zvyky používají práva, jež je zčásti charakteristické pro ně samé a zčásti společné pro všechny lidi. Právo, jež si každý národ vybral sám pro sebe je charakteristické pro daný stát a je nazýváno „*ius civile*“, protože je vlastní tomuto státu. Právo, jež přirozené důvody rozšířily na všechny lidi – právo, které je střeženo mezi všemi lidmi téměř stejnou měrou, je nazýváno „*ius gentium*“ a všechny národy je používají jako by to bylo jejich vlastní právo. Římský lid proto používá práva, jež je zčásti vlastní jemu samému a zčásti společné všem lidem.

To však není jediné nebo dokonce všeobecné použití slov. To, co měli římské právníky hlavně na zřeteli, když mluvili o „*ius civile*“, nebylo místní, jež by stálo v protikladu ke kosmopolitnímu právu, ale staré právo města, jež kontrastovalo s novějším právem zavedeným praetorem (*ius praetorium*, *ius honorarium*). Velkou měrou nepochybně *ius gentium* koresponduje s *ius praetorium*, shoda však není dokonalá.

Jus civile est quod sibi populus constituit. Občanské právo je to, které si lid vytváří pro sebe.

Jus civitatus. Právo občanství; svoboda města Říma. Liší se od *ius quiritium*, jež obsahovalo všechny výsady svobodného rodáka z Říma. Rozdíl je do značné míry týž jako mezi „denizací“ (nabývání občanského práva cizincem) a „naturalizací“ (přijímání za státního občana).

Jus cloacae. V občanském právu právo na odvod kanalizačních splašek (stavbu kanalizace) nebo odvodňování. Služebnost spočívající v právu mít stoku nebo odvádět povrchovou vodu přes dům nebo přes pozemek patřící sousedovi.

Jus commune. V občanském právu obecné právo; obecné a přirozené pravidlo práva, v protikladu k *ius singulare* (v.t.). V anglickém právu obecné právo odpovídající (anglo) saskému „*folcright*“.

Jus constitui oportet in his quae ut plurimum accidunt non quae ex inopinato. Zákony mají být tvořeny se zřetelem k případům, které se stávají nejčastěji, a ne k těm, jež se vyskytují řídce a náhodně.

Jus coronae. V anglickém právu právo Koruny nebo příslušející Koruně, právo nástupnictví trůnu.

Jus cudendae monetae. Ve starém anglickém právu právo razit peníze.

Jus curialitatis. V anglickém právu právo zdvořilosti.

Jus dare. Dávat nebo tvořit zákon, funkce a prerogativ orgánu zákonodárné moci.

Jus deliberandi. V občanském právu právo volného uvážení. Doba poskytnutá příslušným úředníkem dědicí na jeho žádost, během níž má právo zkoumat stav dědictví a zvažovat, zda dědictví přijme nebo odmítne.

Jus descendit, et non terra. Právo se dědit (přechází na jiné), ne půda.

Jus devolutum. Právo církve ustanovit kněze na uvolněnou farnost v případě, že patron nevykoná své právo v době stanovené zákonem.

Jus dicere. Vyhlásit právo; říci, co je právo. Obor působnosti soudu nebo soudce.

Jus dicere, et non jus dare. Právo vyřknout, a nikoli právo dávat (tj. soudit podle daného práva, ne právo tvořit).

Jus disponendi. Právo nakládat s věcí (disponovat věcí). Výraz, jehož se používá buď obecně k označení práva převádět majetek, jako např. když hovoříme o zbavení vdané ženy *ius disponendi* jejím odděleným nemovitým majetkem nebo speciálně v zákoně, týkajícím se prodeje zboží, kde je často otázkou, zda má prodávající v úmyslu vyhradit si pro sebe *ius disponendi*; tj. zabránit, aby vlastnictví přešlo na kupujícího, bez ohledu na to, že prodávající se držby vzdal.

Jus distrahendi. Právo zboží prodat pro případ neplacení. Viz Distress; Pledge.

Jus dividendi. Právo disponovat nemovitostí závěti.

Jus duplicatum. Dvojití právo; právo držby spojené s právem na majetek; jinak nazývané „*droit-droit*“. 2 Bl. Comm. 199.

Jus edicere or jus edicendi. Právo vydávat výnosy (edikty). Příslušelo všem vyšším soudcům, zvláště důležitost však je připisována praetorským ediktům v souvislosti s dějinami římského práva.

Jus est ars boni et aequi. (Celsus D 1, 1, 1, pr.) Právo je umění dobrého a spravedlivého. Právo je schopnost poznávat, co je dobré a spravedlivé.

Jus est norma recti; et quicquid est contra normam recti est injuria. Zákon je pravidlo o tom, co je správné; a cokoli je s ním v rozporu je bezprávi.

Jus et fraus nunquam cohabitant. Právo a podvod nikdy nebydlí společně.

Jus ex injuria non oritur. Právo nevzniká z bezprávi.

Jus ex non scripto. Právo nepsané, vytvořené obyčejem nebo užíváním s tichým souhlasem společenství.

Jus falcandi. Právo kosit nebo řezat. Právo řezat dřevo.

Jus faciale. V římském právu právo erbů nebo znaků. Rudimentární podoba mezinárodního práva založená na obřadech a náboženských ceremoniích různých lidí.

Jus fiduciarium. V občanském právu právo založené na důvěře, na rozdíl od *ius legitimum*, zákonného práva. 2 Bl. Comm. 328.

Jus fluminum. V občanském právu právo používat řek.

Jus fodiendi. V občanském a starém anglickém právu právo kopat na něčím pozemku.

Jus futurum. V občanském právu budoucí právo, nevyvinuté, počáteční nebo případné právo, které dosud není plně právně zaručeno. Může být buď „*ius delatum*“, jestliže následně jeho nabytí nebo právní zaručení závisí pouze na vůli osoby, již má být svěřeno, nebo „*ius nondum delatum*“, jestliže závisí na budoucím výskytu jiných okolností nebo podmínek.

Jus gentium. Právo národů. (1) Právo vytvořené v ediktu cizineckého praetora pro spory Římanů s cizinci, anebo pro spory cizinců před římským soudem; (2) právo založené na přirozené spravedlnosti, a proto všem lidem společné (v tomto smyslu je často ztotožňováno s právem přirozeným). Toto právo, jež vytvořily přirozené důvody mezi všemi lidmi, je stejně zachovááno všemi národy a je nazýváno „právem národů“, protože je právem, jehož používají všechny národy. Přestože tato věta měla v římském právu význam, který lze vyjádřit našim výrazem „právo národů“ (mezinárodní právo), nesmí být chápáno jako ekvivalent toho, čemu dnes říkáme „mezinárodní právo“, protože jeho rozsah je mnohem širší. Původně to byl právní systém nebo vhodnější právo spravedlnosti, vytvářené ranými římskými právníky a soudními úředníky (soudci) ze společných složek v obyčejích starých italských kmenů – což byly národy, *gentes*, jež měly příležitost pozorovat – jehož se mělo užívat v případech, v nichž se *ius civile* nehodilo, tj. v případech mezi cizinci anebo mezi římským občanem a cizincem. Princip, podle kterého postupovaly, byl ten, že jakékoli zákonné pravidlo, jež bylo společné všem národům, které znaly, musí být v skutečném souladu s racionálním důvodem a proto zásadně platné a spravedlivé. Od toho byl snadný přechod k opačnému principu, totiž že jakékoli pravidlo, které instinktivně chválilo samo sebe za svůj smysl pro spravedlnost a logiku musí být součástí *juris gentium*. A tak se tento výraz nakonec stal téměř synonymem pro „equity“ (jak ji chápali Římané) nebo systém praetorského práva.

Právníci často používali výrazu „*ius gentium privatum*“ k označení soukromého mezinárodního práva nebo toho předmětu, který je jinak nazýván „conflict of laws“ (mezinárodní právo soukromé, konflikt práv) a „*ius gentium publicum*“ pro mezinárodní právo veřejné nebo systém pravidel upravujících vzájemný styk mezi státy jako osobami.

Jus gladii. Právo meče; právo trestat smrtí, nebo vysadit právo trestat zločin (úplná trestní pravomoc). 4 Bl. Comm. 177.

Jus habendi. Právo mít věc. Právo být uveden do skutečné držby majetku.

Jus habendi et retinendi. Právo mít a ponechat si zisky, desátky a vybrané peníze apod., fary nebo pastorství.

Jus haereditatis. Právo dědictví; dědické právo.

Jus hauriendi. V občanském a starém anglickém právu právo čerpat vodu.

Jus honorarium. Soubor římského práva sestavený z ediktů praetora nebo římskými soudními magistráty. Právo úřednické, právo zaváděné do praxe římskými soudními magistráty, především praetorem; proto se někdy tohoto termínu užívá jako synonyma k *ius praetorium*.

Jus honorum. V římském právu právo zastávat úřady. Viz Jus suffragii.

Jus imaginis (imaginum). V římském právu právo používat nebo vystavovat obrazy nebo sochy předků; právo mít (voskové posmrtné) masky předků; něco na způsob anglického práva nosit erb.

Jus immunitatis. V občanském právu právo imunity nebo zproštění břemene veřejné funkce.

Jus incognitum. Neznámé právo. Tohoto výrazu znalci občanského práva používají, pokud jde o zastaralé zákony.

Jus individuuum. Individuální nebo nedělitelné právo, právo neschopné dělení.

Jus in personam. Právo proti osobě, právo, jež dává tomu, kdo je má, pravomoc přinutit jinou osobu něco dát nebo odstát, něco udělat či neudělat; právo závazkové, vznikající buď ze smlouvy nebo z protiprávního jednání.

Jus in re. Právo ve věci; právo věcné, absolutní přímé právo k věci, a to buď úplné (právo vlastnické), anebo nějak omezené (věcné právo k věci cizí, viz *jus in re aliena*. Denver Joint Stock Land Bank of Denver v. Dixon, 57 Wyo. 523, 122 P.2d 842, 847. Osobní právo se zřetelem k dílu nebo předmětu majetku, jež je inherentní v jejím vztahu k němu, zahrnující v sobě úplné vlastnictví s držbou a použitelné proti celému světu. Viz *Jus ad rem*.

Jus in re aliena. Právo k věci cizí. Služebnosti nebo majetková práva, týkající se majetku někoho jiného.

Jus in re inherit ossibus usufructuarii. Právo ve věci se pevně drží osoby usufruktuáře.

Jus in re propria. Právo užívání, jež provází plné vlastnictví nebo majetek a je často používáno k charakteristice plného vlastnictví nebo samého majetku. Rozlišuje se od *jus in re aliena*, jež je pouhou služebností nebo majetkovým právem, týkajícím se majetku někoho jiného.

Jus italicum. Výraz z římského práva, popisující souhrn práv, výsad a koncesí, jež požívala města a obyvatelé Itálie, mimo město Řím, a jež byla později rozšířena na některé kolonie a provincie impéria, skládající se v podstatě z práva mít vlastní ústavu, být osvobozen od pozemkové daně a mít nárok na pozemek považovaný za kviritské vlastnictví.

Jus itineris. V římském právu venkovská služebnost poskytující nějaké osobě právo přecházet přes přilehlé pole, a to pěšky nebo na koni.

Jus jurandi forma verbis differt, re convenit; hunc enim sensum habere debet: ut deus invocetur. Forma skládat přísahu se liší v jazyce, shoduje se ve významu, neboť musí mít tento smysl, protože se dovolává boha.

Jus jurandum. Lat. Přísaha.

Jus jurandum inter alios factum nec nocere neo prodesse debet. Přísaha složená mezi jinými nemá ani poškozovat ani prospívat.

Jus Latii. V římském právu právo Latinů, tj. obyvatel Latie.

Hlavní výsadou Latinů se zdá být používání jejich vlastních zákonů, to, že nebyli podřízeni praetorským ediktům a že měli příležitostný přístup ke svobodě Říma a účast na jeho posvátných obřadech.

Jus Latium. V římském právu právní pravidlo aplikované pro magistrátní soudy v Latii. Bylo to buďto *majus Latium* nebo *minus Latium*, přičemž *majus Latium* povyšovalo k důstojnosti římského občana nejen soudece samého, ale také jeho ženu a děti, *minus Latium* povyšoval k této důstojnosti jenom soudece samého.

Jus legitimum. Zákonné právo. V římském právu právo, jež bylo možné uplatnit při běžném řízení.

Jus liberorum. V římském právu výsada svěřená ženě, která měla tři nebo čtyři děti.

Jus mariti. Právo manžela; zejména právo, jež manžel manželstvím získává k movitému majetku své ženy.

Jus merum. Ve starém anglickém právu pouhé nebo holé právo; pouhé právo na pozemky, bez držby a dokonce bez práva držby.

Jus moribus constitutum. Zvykové právo. Viz *Jus ex non scripto*.

Jus naturae. Přirozené právo. Viz *Jus naturale*.

Jus naturale. Přirozené právo nebo právo přírody; právo nebo právní zásady, o nichž se předpokládá, že je lze odhalit světlem přírody nebo rozumem, nebo které příroda naučí všechny národy a lidi bez rozdílu, nebo právo, o němž se předpokládá, že ovládalo lidi v přírodním stavu, tzn. před tím, než se vytvořily státy a vznikly zákony. Viz *Natural law*.

Původci této koncepce byli filozofující římstí právníci. Tato koncepce se postupně rozšířila a později vyústila v průpověď, podle níž všechny systémy pozitivního práva mají společný základ, který lze objevit; proto ji lze najít, ve větší nebo menší čistotě, v právu všech národů. Vyslovili rovněž názor, že pokud bylo zpozorováno, že by jakékoli pravidlo nebo právní zásada byly společné všem systémům, s nimiž byli obeznámeni, musí být součástí *jus naturale* nebo být od něj odvozeny. Proto se stalo, že byly výrazy „*jus naturale*“ a „*jus gentium*“ používány jako vzájemně zaměnitelné.

Jus naturale est quod apud homines eandem habet potentiam. Přirozené právo je to, co stejně platí u všeho lidstva.

Jus navigandi. Právo plavby; právo obchodu provozovanému lodmi a na moři.

Jus necis. V římském právu právo smrti, nebo právo zabít. Právo, jež měl kdysi otec nad svými dětmi. Viz *Jus vitae necisque*.

Jus non habenti tute non paratur. Toho, kdo nemá žádné právo, nelze bezpečně poslouchat.

Jus non patitur ut idem bis solvatur. Zákon neutrpí, je-li táž věc zaplácena dvakrát.

Jus non sacrum. V římském právu ona část *juris publici*, která upravovala povinnosti soudců.

Nesvaté (profánní) právo, jež se zabývalo povinnostmi občanských soudců, zachováváním veřejného pořádku a právy a povinnostmi osob v jejich vztahu ke státu. Bylo analogické tomu, co by se dnes nazvalo policejní pravomocí.

Jus non scriptum. Nepsané právo.

Jus offerendi. V římském právu právo postoupení práv (záměny věřitelů), tzn. právo být nástupcem zástavního práva a priority staršího věřitele nabídkou peněz nebo proplacením soudu částky, kterou mu dluží.

Jus oneris ferendi. Městská služebnost v římském právu; ten, kdo k ní byl oprávněn, měl právo opřít zeď svého domu o zeď domu někoho jiného.

Jus pascendi. V občanském a starém anglickém právu právo pást dobytek.

Jus patronatus. V anglickém církevním právu právo patronství, právo ustanovit duchovního do obročí.

Pověření od biskupa, v němž jsou nabídnuta dvě doporučení na týž uprázdněný úřad, poslaná obvykle jeho

kancléři a dalším osobám s příslušnými vědomostmi, kteří svolají porotu šesti duchovních a šesti laiků, kteří mají vyšetřit, kdo je správný patron. 3 Bl. Comm. 246.

Jus personarum. Práva osob. Ta práva, jež v občanském právu náležejí osobám jako takovým nebo v jejich různém postavení a vztazích, jako např. rodičům a dětem, pánům a sloužícím apod.

Jus poenitendi. V římském právu právo zrušit nebo odvolat vykonatelnou smlouvu, jestliže druhá strana ji zčásti nesplnila.

Jus portus. V námořním právu právo přístavu.

Jus possessionis. Právo držby.

Jus possidendi. Právo vlastnit, což je právní projev vlastnictví. Je třeba je odlišovat od *jus possessionis* (v.t.), což je právo mít v držbě, jež může existovat bez vlastnictví.

Jus postliminii. V občanském právu právo obnovení dřívějšího právního stavu, právo nebo požadavek toho, komu bylo navráceno vlastnictví nějaké věci nebo obnoven dřívější stav, aby se na ni pohlíželo tak, jako by o ně nikdy nebyla připravena.

V mezinárodním právu právo, podle něhož majetek zabavený nepřítelem a znovu od něho získaný nebo zachráněný přáteli nebo spojenci původního majitele, byl původnímu majiteli za určitých podmínek navrácen.

Jus praesens. V občanském právu současné nebo právně zaručené právo, právo; jež bylo už úplně získáno.

Jus praetorium. Právo praetorské (v praetorském ediktu obsažené), někdy také nazývané právem honorárním. V občanském právu volně uvážení praetora, na rozdíl od *leges* nebo platných zákonů. 3 Bl. Comm. 49. Právo, které vytvořili praetori k podpoře, doplnění nebo nápravě občanského práva k prospěchu veřejnosti. Nazývá se rovněž „*jus honorarium*“ (v.t.).

Jus precarium. V občanském právu právo na věc drženu pro jiného, pro niž nebyl opravný prostředek zákonnou žalobou, ale jenom cestou naléhavé prosby nebo žádosti. 2 Bl. Comm. 328.

Jus presentationis. Právo prezentace (jmenovat do církevního úřadu); právo patrona, navrhnout osobu kandidáta na uprázdněné církevní benefícium; viz *Patronatus*.

Jus privatum. Právo soukromé (podle definice právníka Ulpiana právo, které se vztahuje na prospěch jednotlivce, soukromníka; typicky právo rodinné a právo majetkové). Soukromé právo, právo upravující práva, chování a záležitosti jednotlivců, na rozdíl od „veřejného“ práva, jež se týká ústavy a funkcí státu a trestní justice. Právo nějaké osoby, jež získala nárok na pozemky ve splavných vodách, takovéto pozemky vysoušet, dělat nezatopovaný kraj z přílivového pobřežního pásma a tím anulovat *jus publicum*, v tomto případě práva panovníka, provádět veřejná vylepšení na pobřeží k prospěchu obchodu. Arnold's Inn, Inc. v. Morgan, 63 Misc.2d 279, 310, N.Y.S.2d 541, 547.

Rovněž soukromé vlastnictví nebo právo, nárok nebo sféra soukromého majitele, na rozdíl od „*jus publicum*“, jež znamená veřejné vlastnictví nebo vlastnictví státního majetku, a to buď jako záležitost územní svrchovanosti nebo ve svěřenství k prospěchu a výhodě široké veřejnosti. V tomto smyslu může mít stát dvojí právo na daný majetek, např. pozemky se splavnými vodami v jeho hranicích, zahrnující jak „*jus publicum*“,

svrchovaný nebo politický nárok, tak „*jus privatum*“, vlastníkův majetek.

Jus projiciendi. V občanském právu název služebnosti, jež se skládá z práva stavět výčnělky jako je např. balkon nebo galerii z jednoho domu do otevřeného prostoru patřícího sousedovi, aniž by však spočívaly na jeho domě.

Jus proprietatis. Právo majetku (vlastnické právo) rozlišené od *jus possessionis* neboli práva držby.

Jus protegendi. V občanském právu název služebnosti. Jde o právo, podle něhož část střechy nebo krytiny domu pečlivě nad přilehlým domem.

Jus protimeseos. Předkupní právo majitele pro případ, že nájemník chce volně disponovat se svými právy jakožto trvalý nájemce. *Pactum protimeseos* bylo právo předkupu prodávajícímu, tzn. v případě, že by měl kupující prodávat, musí prodat bývalému prodávajícímu.

Jus publicum. Veřejné právo nebo právo vztahující se k ústavě a funkcím státu a jeho funkcionářům a k trestní justici. Rovněž k veřejnému vlastnictví nebo vrcholné či svrchované územní výsosti nebo nárokům státu nebo vlády. Všem společné právo plavit se po vodách pokrývajících přílivové pobřežní pásmo při plném přílivu a při nízkém přílivu, mít přístup podél pobřeží k vodám za účelem rybolovu, koupání nebo jakéhokoli jiného zákonného záměru. Arnold's Inn, Inc. v. Morgan, 63 Misc.2d 279, 310 N.Y.S.2d 541. Viz *Jus privatum*.

Znamená to, že právo při výkonu svrchované nebo veřejné funkce je vykonáváno v zájmu nebo k prospěchu státu nebo veřejnosti, na rozdíl od práva, které panovník vykonává jakožto vlastník, nebo práva, která patří jednotlivci společně s veřejností.

Panovníkovo právo jurisdikce a nadvlády jakožto vládců nad všemi pozemky a vodami v rámci územních mezi státy, včetně přílivových vod a jejich dna, je někdy nazýváno „*jus publicum*“.

Jus publicum et privatum quod ex naturalibus praeceptis aut gentium aut civilibus est collectum; et quod in jure scripto jus appellatur, id in lege Angliae rectum esse dicitur. Veřejné a soukromé právo je takové, které je vytvářeno z přirozených principů buď národů nebo občanů; a to, čemu se v psaném právu říká „*jus*“, se v anglickém právu říká „*right*“.

Jus publicum privatorum pactis mutari non potest. (Papinianus D 2, 14, 38) Veřejné právo nemůže být měněno dohodami soukromých osob.

Jus quaesitum. Právo požadovat nebo získávat zpět; na příklad v závazku je závazek dlužníka, a *jus quaesitum* věřitele.

Jus quiritorium. Staré římské právo, jež se původně vztahovalo pouze na patricijce a podle Dvanácti desek na všechny římský lid, na rozdíl od *jus praetorium* (v.t.) nebo ekvity.

Jus recuperandi. Právo získat zpět (pozemky).

Jus representationis. Právo reprezentovat nebo stát na místě někoho jiného nebo být reprezentován někým jiným.

Jus rerum. Právo věci. Právo upravující práva a pravomoc osob nad věcmi; jak je získáván, užíván a převáděn majetek.

Jus respicit aequitatem. Zákon má na zřeteli spravedlnost.

Jus sacrum. V římském právu ta část veřejného práva, jež se zabývala záležitostmi, týkajícími se veřejného uctívání božstva včetně obětí a jmenování kněží. *Jus publicum* se obecně dělilo na *jus sacrum* a *jus non sacrum* (v.t.).

Jus sanguinis. Právo krve. Princip, že občanství člověka je určováno občanstvím jeho rodičů. *Viz Jus soli.*

Jus scriptum. V anglickém právu psané, nebo statutární právo, jinak nazývané „*lex scripta*“, na rozdíl od *common law*, zvaného „*lex non scripta*“. 1 Bl. Comm. 62.

V římském právu všechno právo, jež skutečně muselo být zapisováno, ať už mělo původ v právním předpisu nebo v obyčejí, na rozdíl od takových partií obyčejového práva, jež nemusely být zapisovány.

Jus singulare. V občanském právu specifické nebo individuální pravidlo na rozdíl od *jus commune*, které bylo obecné nebo bylo vytvořeno pro nějaký zvláštní účel.

Jus soli. Právo místa, kde se člověk narodil, na rozdíl od *jus sanguinis*, práva místa, z něhož pochází rod nebo rodiče člověka. Zásada, podle níž je občanství člověka určováno místem, kde se narodil a nikoli občanstvím jeho rodičů. Má feudální původ.

Jus spatiantii. Právo cesty přes pozemek, které má veřejnost pouze k účelům rekreace a vyučování.

Jus stapulae. Ve starém evropském právu právo trhu, právo tržiště. Právo či výsada určitých měst zastavit dovážené zboží a přinutit dovozce, aby je nabídl na prodej na jejich vlastních trzích.

Jus stillicidii vel fluminis recipiendi. V římském právu městská služebnost poskytující majiteli právo, aby jeho střecha přesahovala přes pozemek jiného nebo aby na takový pozemek sváděl vodu.

Jus strictum. Striktní právo; právo interpretované bez jakékoli modifikace a ve své maximální přísnosti.

Jus suffragii. V římském právu právo volit. Toto právo a *jus honorum* (v.t.) byla veřejnými právy římských občanů.

Jus superveniens auctori accrescit successori. Právo narůstající držitelé narůstá nástupci.

Just. Odpovídající nebo v souladu s tím, co je zákonné nebo právní; legálně správné; oprávněné. *National Surety Corporation v. Mullins*, 262 Ky. 465, 90 S.W.2d 707, 708. Správný, věrný, patřičný. *Wisdom v. Board of Sup'rs of Polk County*, 236 Iowa 669, 19 N.W.2d 602, 606. Spravedlivý. *Carter v. Carter*, 181 Okl. 204, 73 P.2d 404, 405. Rozumný. *National Surety Corporation v. Mullins*, 262 Ky. 465, 90 S.W.2d 707, 708. Jsoucí ve shodě s právem; v souladu s právem a spravedlností. *Viz také Equitable.*

Justa causa. V civilním právu spravedlivá kauza; oprávněný důvod, právní transakce určitého druhu.

Just cause. Cosí víc než jen právní kauza. Kauza, jež musí vycházet z rozumných důvodů a v níž musí existovat slušná a čestná příčina nebo důvod, vedený dobrým úmyslem. *Dubois v. Gentry*, 182 Tenn. 103, 184 S.W.2d 369, 371. Slušná, přiměřená, rozumná kauza. *In re Municipal Garage in and for City of Utica*, 141 Misc. 15, 252 N.Y.S. 18, 32. Oprávněná kauza, zákonný nebo oprávněný důvod pro žalobu; takové důvody, jež by stačily k právnímu zdůvodnění podniknuté akce. *Boston Elevated Ry. Co. v. Commonwealth*, 310 Mass. 528, 39 N.E.2d 87, 112, 124. Užito ve statutárním smyslu, je

to taková příčina, jež je pro obvykle inteligentní osobu ospravedlnitelným důvodem něco vykonat nebo nevykonat. *Daugherty v. Admr., Bureau of Employment Services*, 21 Ohio App.3d 1, 486 N.E.2d 242, 243, 21 O.B.R. 1. *Viz Cause of action.*

Podle ustanovení, že žádné povolení (licence) nemá být odvoláno bez „spravedlivé příčiny“, tato slova znamenají, že je nutné vznést obvinění, a že je třeba napřed upozornit, že dojde k výslechu a že musí být poskytnuta možnost být vyslyšen. *Carroll v. California Horse Racing Board*, 16 Ca.2d 164, 105 P.2d 110, 111.

Just cause of provocation. Taková příčina, která bude podstatou vraždy druhého stupně, na rozdíl od oprávněné provokace, která (trestný čin) snižuje na zabití. *State v. McCracken*, 341 Mo. 697, 108 S.W.2d 372, 376.

Just compensation. Odškodnění, které je slušné jak pro majitele, tak pro veřejnost, jestliže je ve veřejném zájmu a v rámci eminent domain (v.t.) zabrán majetek pro veřejné použití. Zvažují se taková kritéria, jako jsou náklady na reprodukci majetku, jeho tržní hodnota a z toho vyplývající škoda způsobená zbývajícímu majetku vlastníka. Pátý dodatek k Ústavě USA stanoví, že soukromý majetek může být vyvlastněn jedině za náhradu. V rámci tohoto ustanovení „just compensation“ znamená plný peněžní ekvivalent odňatého majetku. *U.S. v. Reynolds, Ky.*, 397 U.S. 14, 90 S. Ct. 803, 805, 25 L. Ed.2d 12.

Pokud se týče majetku převzatého pro veřejné používání, je výraz komplexní a zahrnuje všechny prvky. *Jacobs v. U.S., Ala.*, 296 U.S. 13, 54 S. Ct. 26, 78 L. Ed. 142, *Metropolitan Water Dist. of Southern California v. Adams*, 16 Cal.2d 676, 107 P.2d 618, 621, nepřesahuje však tržní hodnotu. *U.S. v. Waterhouse, C.C.A. Hawai*, 132 F.2d 699, 703. Znamená to řešení, jež nezanechává nikoho ani chudšího ani bohatšího, než jakým byl před odnětím majetku. *U.S. ex rel. Tennessee Valley Authority v. Indian Creek Marble Co., D. C. Tenn.*, 40 F. Supp. 811, 818, 819. Přiměřené odškodnění (adequate compensation). *State v. Hale, Tex. Civ. App.*, 96 S.W.2d 135, 141. Slušná tržní hodnota. *Cameron Development Co. v. United States, C.C.A. Fla.*, 145 F.2d 209, 210. Plný a dokonalý ekvivalent odňatého majetku. *U.S. v. 2.4 Acres of Land, More or Less, in Lake County, Ill., C.C.A. Ill.*, 138 F.2d 295, 297. Je to slušná tržní hodnota majetku v době odnětí, *Danforth v. U.S., Mo.*, 308 U.S. 271, 60 S. Ct. 231, 236, 84 L.Ed. 240, plus odškodnění za opožděnou platbu, *Kieselbach v. Commissioner of Internal Revenue*, 317 U.S. 399, 63 S. Ct. 303, 305, 87 L. Ed. 358, nebo následné škody způsobené majiteli, *In re Board of Water Supply of City of New York*, 277 N.Y. 452, 14 N.E.2d 789, nebo hodnota používání majetku od data odnětí až k datu rozsudku ve věci, zda je majetek odnětán oprávněně. *Los Angeles County Flood Control Dist. v. Hansen*, 48 Cal. App.2d 314, 119 P.2d 734, 735. Vyžaduje to, aby se majitel dostal do natolik dobré finanční situace, v jaké by býval byl, kdyby majetek nebyl odňat. *Almota Farmers Elevator and Warehouse Co. v. U.S., Wash.*, 93 S. Ct. 791, 794, 409 U.S. 470. Úrok je získatelný zpět při procesech týkajících se „eminent domain“ jako součást „spravedlivého odškodnění“, pokud se platba časově neshoduje s odnětím. *New Hampshire Water Resources Bd. v. Pera*, 108 N.H. 18, 226 A.2d 774, 775, 776. Tržní hodnota v době odnětí, tzn. nejvyšší cena, za jakou lze majetek uvažovaný při jeho nejlepším a nejuvážnějších použití prodat na otevřeném trhu ochotným prodávajícím ochotnému

kupci, z nichž ani jeden nejedná pod nátlakem a oba jednají podle svého nejlepšího vědomí a svědomí. *State Highway Commission v. American Memorial Parks, Inc.*, 82 S.D. 231, 144 N.W.2d 25, 27. *Viz také Adequate compensation; Similar sales.*

Při zrušení smlouvy vládou se skládá znovu dosažitelné „spravedlivé odškodnění“ z takové částky, která by podle názoru soudu slušně odškodnila smluvní stranu, *Enright v. U.S.*, 73 Ct. Cl. 416, 54 F.2d 182, 190. Je to hodnota smlouvy z doby zrušení, nikoli zisků, jež by bývala vynesla. *De Lavel Steam Turbine Co. v. U.S.*, 284 U.S. 61, 52 S. Ct. 78, 79, 76 L. Ed. 168.

Just debts. Jak je používán v závěti nebo v zákoně, znamená tento výraz legální, platné a nesporné závazky, nezahrnující takové, které jsou zakázány zákonem nebo odvolatelné z vůle strany. *Jones' Ex'r v. Jones*, 275 Ky., 753, 122 S.W.2d 779, 780.

Jus tertii. Právo třetí strany.

O nájemci, držiteli zástavy apod., který uvádí před soudem, že nárok přísluší nějaké jiné osobě než jeho pánovi, deponentovi apod. se říká, že zakládá *jus tertii*. *Dempsey Oil & Gas Co. v. Citizens' Nat. Bank*, 110 Okl. 39, 235 P. 1104, 1107.

Jus testamentorum pertinet ordinario. Právo závěti náleží řadovému člověku; právo testovat má každý.

Justice, v. Konat spravedlnost, vidět spravedlnost konánu; povolání někomu, aby vykonal spravedlnost.

Justice, n. Titul přiznávaný soudcům, zejména soudcům Nejvyššího soudu USA a nejvyšším soudům jednotlivých států a kromě toho také soudcům odvolacích soudů. Nejvyšší soud USA a většina nejvyšších soudů států se skládala z předsedy (Chief Justice) a několika soudců (associate justices).

Vlastní výkon práva. V právní vědě stále a trvale nakládání s právními otázkami nebo spory, aby se každému dostalo, co mu patří.

Commutative justice (spravedlnost komutativní) se týká vztahů mezi osobami (např. při výměně zboží) a vyžaduje přiměřenou rovnost při jejich jednání; *Distributive justice* (distributivní spravedlnost) se týká závazků vůči jednotlivci a vyžaduje slušné rozdělení společných výhod a společných břemen; *Social justice* (sociální spravedlnost) se týká závazků jednotlivce vůči společnosti a jejím cílem je společné dobro.

Ve feudálním právu, jurisdikce; soudní projednávání sporů nebo trestných činů.

High justice, vysoká justice, byla právem soudit trestné činy všeho druhu, i ty nejvyšší. To byla výsada, na kterou uplatňovali nárok a kterou vykonávali vysocí páni nebo baroni středověku.

Low justice, nízká justice byla právem soudit drobné trestné činy.

Viz rovněž Miscarriage of justice; Obstructing justice.

Justice Department. Jedno z ministerstev federální vlády, v jehož čele stojí ministr spravedlnosti. Hlavním úkolem ministerstva spravedlnosti je uplatňovat federální zákony, poskytovat právní poradu ve federálních případech a formulovat zákony, podle nichž postupují jiná ministerstva. Vede všechny procesy u Nejvyššího soudu, jež se týkají Spojených států, dohlíží na federální trestní instituce a odhaluje a vyšetřuje porušování federálních zákonů. Reprezentuje vládu v právních otázkách

všeobecně, poskytuje na požádání prezidentovi a vedoucím výkonných ministerstev právní rady a názory. Ministr spravedlnosti dohlíží na činnost právních zástupců USA a šéfů policie v různých soudních obvodech. *Viz Attorney General.*

Justice in eyre. Ze starého francouzského slova „*eyre*“, tzn. cesta. Soudci, kteří bývali vysíláni s pověřením do různých hrabství, okresů, aby zevrubněji vyslechli kauzy, jež byly nazývány „*pleas of the crown*“, obhajoby Koruny, byli nazýváni „*justices in eyre*“, soudci na cestách. Odlišovali se od soudců pověřených zasedat v jednotlivých hrabstvích, protože ti byli posíláni na jedno místo a za tím účelem, aby soudili jen omezený počet zvláštních případů, zatímco soudci na cestách byli posíláni do různých hrabství s méně určitým, obecnějším posláním. V některých ohledech připomínali naše dnešní soudce porotního soudu, ačkoli se svou pravomocí a způsobem řízení před nimi od nich značně lišili. V Anglii podnikali tyto soudci okružní cestu po celém království za účelem souzení každých sedm let.

Justicements. Starý obecný termín, označující vše, co souvisí s justicí.

Justice of the peace. Smírčí soudce. Soudní úředník (původně anglický) nižší hodnosti, který měl (obvykle) jurisdikci omezenou na občanské věci (např. věci manželské) a na menší trestné činy, přičemž závažnější trestné činy předával vyšším soudům. Ve většině států byl trend smírčí soudce zrušit a jejich pravomocí a funkce přenést na jiné soudy, např. obecní nebo obvodní. *Viz Justice's courts.*

Justicer. Starý způsob psaní slova *justice*.

Justice's clerk. Soudní písař, tajemník. Smírčí soudce je považován za svého vlastního písaře a při zápisech do svého rejstříku jedná jako orgán soudní správy. *State ex rel. Morris Bldg. & Inv. Co. v. Brown*, 228 Mo. App. 760, 72 S.W.2d 859, 862.

Justice's courts. Nižší soudy s omezenou jurisdikcí civilní i trestní, které tvoří smírčí soudci; nevedou úplné zápisy případů, které projednávají. Projevovala se tendence tyto soudy zrušit a jejich pravomocí a funkce přenést na jiné soudy, např. obecní a obvodní.

Justice seat. Ve starém anglickém právu hlavní lesní soud, který se konal před hlavním soudcem „*in eyre*“ nebo hlavním cestujícím soudcem (itinerant judge) nebo jeho zástupcem; jeho účelem bylo projednávat a řešit všechny případy rušení držby v lese, rozhodovat o udělení licencí, povolení a výsad a řešit všechny spory s tím související. 3 Bl. Comm. 72.

Justiceship. Hodnost nebo úřad soudce.

Justices of assize. Porotní soudci. Tito soudci, zvaní také „*justices of nisi prius*“, byli soudci vyšších anglických soudů, kteří se vydávali na cesty do různých hrabství Anglie a Walesu, aby rozhodovali takové spory, jež byly pro porotní soud připraveny. *Viz Assize.*

Justices of gaol delivery. Ve starém anglickém právu ti soudci, kteří byli vysíláni s pověřením projednat a rozhodnout všechny kauzy, týkající se osob, jež byly pro jakýkoli trestný čin vsazeny do vězení. Část jejich pravomocí spočívala v trestání těch, kdo dovolili propustit vězně, kteří nebyli schopni složit kauci, a zdá se, že bývali vysíláni na venkov právě jen pro tuto příležitost; později však měli stejnou pravomoc jako porotní soudci.

Justices of laborers. Soudci nad dělníky. Ve starém anglickém právu soudci jmenovaní k tomu účelu, aby rovnali vzpurnost dělníků, kteří by jinak nepracovali nebo měli nerozumně vysoké mzdy.

Justices of nisi prius. Soudci *nisi prius* (v.t.). Ve starém anglickém právu byl tento titul obvykle spojován s termínem *justices of assize*, porotní soudci; soudci vyšších soudů vykonávající ve svých obvodech obě tyto funkce. Viz *Assize*.

Justices of oyer and terminer. V Anglii určité osoby jmenované králem, mezi nimiž byli obvykle dva soudci soudů ve Westminsteru, kteří jeli dvakrát ročně do každého hrabství v království (s výjimkou Londýna a Middlesexu) a při tom, co bylo obvykle nazýváno „*assizes*“, shromáždění tzv. *commissioners of assize*, projednávali a řešili všechny případy zrahy, zločinů a přestupků. Viz *Oyer and terminer*.

Justices of the bench. V Anglii soudci soudů zvaných „*Court of common bench*“ nebo „*Court of common pleas*“ (vrchní civilní soud) (někdejší soud příslušný zejména v soukromoprávních věcech).

Justices of the forest. Ve starém anglickém právu úředníci, kteří měli jurisdikci nad všemi trestnými činy spáchanými v lese proti porostu a vysoké zvěři. Soud, na němž tito soudci zasedali a takové případy rozhodovali, byl „*justice seat of the forest*“, lesní soud. Někdy se jim rovněž říkalo „*justices in eyre of the forest*“. Viz *Forest courts*.

Justices of the hundred. *Hundredors*; lords of the hundreds. Ve starém anglickém právu ti, kdo měli jurisdikci nad administrativními jednotkami zvanými *hundreds* (v.t.) a zasedali v nich. Viz *Hundred Court*.

Justices of the quorum. Viz *Quorum*.

Justices of trail—baston. Viz *Trail—baston*.

Justiciability. Viz *Justiciable controversy*.

Justiciable. Záležitost vhodná pro posouzení soudem. Viz *Justiciable controversy*.

Justiciable controversy. Spor, v němž je uplatňován současný a pevný právní nárok proti někomu, kdo má zájem na tom, aby jej zpochybnil, práva musí být vyhlášena, pokud jde o existující faktický stav, nikoli o takový, jaký může, ale také nemusí vyvstat v budoucnosti. Problém, který se může oprávněně objevit před soudem k rozhodnutí. *Duart Mfg. Co. v. Philad Co.*, D. C. Del., 30 F. Supp. 777, 779, 780. Soudy rozhodnou pouze takový „žalovatelný“ spor, nikoli spor hypotetický nebo takový, který je svou povahou akademický nebo předstíraný. *Aetna Life Ins. Co. v. Haworth*, 300 U.S. 227, 239, 57 S. Ct. 461, 463“ 81 L. Ed. 617. Výraz se týká reálného a podstatného sporu, který je vhodný pro soudní rozhodnutí, na rozdíl od sporu nebo rozdílu povahy hypotetické nebo abstraktní. *State v. Nardini*, 187 Conn. 109, 445 A.2d 304, 307. *Srovnej Political questions*. Viz *Case*; *Cause of action*; *Controversy*.

Justiciar. Ve starém anglickém právu soudce. Jedna z několika osob zběhlých v právu, které zasedaly v *aula regis*, a společně tvořily jakýsi odvolací soud v nesnadných případech. Píše se také *justicier*.

Justiciarii itinerantes. Ve starém anglickém právu soudci na cestách (*justices in eyre*), kteří dříve cestovali od hrabství k hrabství a uplatňovali spravedlnost. Svým názvem se tak lišili od soudců, kteří měli své

sídlo ve Westminsteru; těm se říkalo „*justiciarii residentes*“.

Justiciarii residentes. Ve starém anglickém právu soudci, kteří obvykle sídlili ve Westminsteru. Byli tak nazýváni, aby se odlišili od putujících soudců (*justices in eyre*).

Justiciary. Staré pojmenování pro soudce. Slovo je vytvářeno podle analogie latinského „*juriciarius*“ a francouzského „*justicier*“ a je obměnou slova *justiciar* (v.t.).

Justiciatus. Soudcovský úřad, pravomoc, výsadní právo.

Řízení, při němž kauce zakládá schopnost přijmout určitý závazek plynoucí z obligace nebo uznání předchozího dluhu.

Justicier. Fr. Viz *Justiciar*.

Justicies. Ve starém anglickém právu writ adresovaný šerifovi, který jej zmocňuje v zájmu rychlého rozhodnutí rozsoudit před soudem ve vlastním hrabství při, v níž jde o vyšší částku, než o jaké má obvykle pravomoc rozhodnout. Říká se mu tak proto, protože je to pro šerifa pověření vykonat pro stranu spravedlnost; přičemž slovo znamená „Můžeš vykonávat spravedlnost pro...“ 3 Bl. Comm. 36.

Justifiable. Oprávněný; hajitelný; opodstatněný nebo sankcionovaný právem; to, co je možno průkazně podpořit právem, např. ospravedlnitelné zabití. Viz *Homicide*; *Justifiable homicide*.

Justifiable cause. Ospravedlnitelný důvod pro trestní stíhání je podložen vírou osoby běžně obezřelé, prozřívající a soudné o existenci faktů, jež jsou nezbytné k trestnímu stíhání. Viz *také Probable cause*.

Justifiable homicide. Ospravedlnitelné zabití. Zabití někoho v sebeobraně, když existuje nebezpečí smrti nebo vážného tělesného zranění. Takovéto zabití obecně implikuje jenom použití síly, která je nezbytná, nebo o níž se rozumně zdá, že je nezbytná, aby se čelilo nesprávnému chování druhé strany; použití nadměrné síly ruší ospravedlnění. *Poeple v. Bates*, 256 C.A.2d 935, 64 Cal. Rptr. 575, 578. Akt, který zákon jasně pachatelé schvaluje nebo který mu jasně dovoluje spáchat, jako je např. výkon hrdelního trestu nebo zabránění zločinu nebo útěku před příslušným představitelem moci. *Law v. State*, 21 Md. App. 13, 318 A.2d 859, 869. Viz *Self—defense*.

Justification. Ospravedlnění. Spravedlivá, legitimní omluva či důvod pro nějaké jednání nebo opomenutí. Předložení nebo předvedení u soudu dostatečného důvodu, proč obžalovaný učinil to, za co se má odpovídat, zejména jde-li o urážky na cti nebo (jako obhajoba) o obvinění z trestného činu ublížení na zdraví nebo zabití (např. sebeobrana).

Ospravedlnění je řízení původem z oblasti *common law*, v němž musí ručitel soud přesvědčit, že má postačující schopnost splnit své závazky. *Matthews v. IMC Mint. Corp.*, C. A. Utah, 542 F.2d 544, 546.

Ospravedlnění znamená vysvětlení s podpůrnými fakty. *American Export—Isbrandtsen Lines, Inc. v. Federal Maritime Commission*, 135 U.S. App. D. C. 181, 417 F.2d 749, 752. Jako obhajoba v trestním právu a v právu *torts* (v.t.) znamená tento termín předložení dostatečného důvodu nebo jeho prokázání u soudu, proč obžalovaný učinil to, za co se má odpovídat, nebo

spravedlivé zdůvodnění činu nebo právní a rozumnou omluvu za čin. *Young Women's Christian Ass'n of Princeton, N. J. v. Kugler, D.C.N.J.*, 342 F. Supp. 1048, 1062. Viz *Model Penal Code 3.01 a násl.*

Výrazu se nepříliš často používá v oblasti *torts*, kde jsou místo něho obvyklé výrazy „*defense*“ a „*privilege*“ (v.t.).

Viz *také Legal excuse*; *Necessity*; *Self—defense*.

Justificators. Druh spolupřísežníků [*compurgators* — (v.t.)], tedy těch, kdo přísahou stvrzovali nevinu nebo přísahu jiných.

Justifying bail. Zdůvodnění, ospravedlnění kauce, resp. záruky za obviněného. Záleží v požadavku prokázat dostatečnost kauce, resp. záruky za obviněného nebo ručitelů, co se týče majetku, apod. Viz *Bail (Bail point scale)*.

Jus tigni immittendi. V římském právu městská služebnost, jež poskytovala právo vsunout trám do zdi někoho jiného.

Justinianist. Civilista; ten, kdo studuje civilní právo.

Justinian's institutes. Viz *Institutes*.

Justitia. Lat. Spravedlnost. Jurisdikce (pravomoc) nebo kancelář soudce.

Justitia debet esse libera, quia nihil iniquis venali justitia; plena, quia justitia neno debet claudicare; et celeris, quia dilatio est quaedam negatio. Spravedlnost má být svobodná, protože nic není ohavnější než prodejná spravedlnost, plná, protože spravedlnost nemá zastavovat, a rychlá, protože zdržení je druh odmítnutí.

Justitia est constans et perpetua voluntas jus sum cuique tribuendi. (Ulpianus D 1, 1, 10 pr.) Spravedlnost je pevná a stálá vůle dát každému právo, které mu patří.

Justitia est duplex, viz., severe puniens et vere praeveniens. Spravedlnost je dvojitá, přísně trestající a opravdově (špatností) předcházející. Spravedlnost má dvojitou funkci, trestající a preventivní.

Justitia est virtus excellens et altissimo complacens. Spravedlnost je ctnost vynikající a nanejvýš uspokojující.

Justitia firmatur solium. Spravedlností je upevňován trůn.

Justitia nemini neganda est. Spravedlnost nesmí být upírána nikomu.

Justitia non est neganda non differenda. Spravedlnost nesmí být ani upírána ani odkládána.

Justitia non novit patrem nec matrem; solam veritatem spectat justitia. Spravedlnost nezná ani otce, ani matku, spravedlnost přihlíží jenom k pravdě (vidí jenom pravdu).

Justitia piepoudrous. Rychlá spravedlnost.

Justitium. Lat. V občanském právu přerušeni nebo přestávka ve výkonu spravedlnosti na soudech; soudní prázdniny.

Justness. Soulad s pravdou, vhodností, správností apod. *John W. Masury & Son v. Bisbee Lumber Co.*, 49 Ariz. 443, 68 P.2d 679, 693.

V zákoně, týkajícím se uznání „oprávněnosti“ požadavku odstranit omezující překážky, znamená morální závazek. *John W. Masury & Son v. Bisbee Lumber Co.*, 49 Ariz. 443, 68 P.2d 679, 693.

Just prior. Bezprostředně předcházející; právě před něčím; bez uplynutí nějaké doby, jež by stála za zmínku. *Jackson v. McCrary, Tex. Civ. App.*, 148 S.W.2d 942, 944. Znamená to před (určitou) dobou a implikuje časovou blízkost. Někakou dobu předtím. *Hoelzel v. Chicago, R.I. & P. Ry. Co.*, 337 Mo. 61, 85 S.W.2d 126, 129.

Jus tripartitum. V římském právu název používaný pro právní úpravu závětí za dob císaře Justiniána, a to vzhledem k jejím třem zdrojům, jimiž byl praetorský edikt, *ius civile* a císařská konstituce.

Jus triplex est, — proprietatis, possessionis, et possibilitatis. Právo je trojí — majetku, držby a možnosti.

Jus trium liberorum. V římském právu oprávnění nebo výsada poskytovaná rodiči tří nebo více dětí. Tato privilegia spočívala ve výjimce z problémů spojených s poručnictvím, v prioritě, pokud jde o zastávání úřadů, a trojitým přidělem obilí.

Just title. Spravedlivý titul. Tímto výrazem je v případech vydržení míněn právní titul, který mohl jeho držitel získat od kterékoliv osoby, o níž čestně předpokládal, že je skutečným vlastníkem, za předpokladu, že titul byl takové povahy, že se rovnal převodu vlastnictví k majetku. *Davis v. Gaines*, 104 U.S. 386, 400, 26 L. Ed. 757, *B. Fernandez & Bros. v. Ayllon*, 266 U.S. 144, 45 S. Ct. 52, 69 L. Ed. 209. Jedno dobro proti celému světu. Viz *Marketable title*.

Justum non est aliquem antenatum mortuum facere bastardum, qui pro tota vita sua pro legitimo habetur. Není spravedlivé prohlásit po smrti za nemanželské dítě toho, kdo byl po celý svůj život pokládán za legitimního.

Just value. V daňovém právu slušná, čestná a rozumná hodnota majetku, bez přehánění nebo podceňování (odepisování); jeho skutečná tržní hodnota. Viz *také Fair market value*.

Just utendi. Právo užívat majetku bez poškození jeho podstaty. Používá se v protikladu k *jus abutendi*.

Jus venandi et piscandi. Právo lovu zvěře a rybolovu.

Jus vendit quod usus approbavit. Právo provádí, co užívání schválilo (potvrdilo).

Jus vitae necisque. V římském právu právo života a smrti. Původně otec nebo jeho *pater—familias*, pokud byl sám v domácí podřízenosti, mohl rozhodnout — nikoli na základě vlastního uvážení (arbitrárně), ale soudně — zda vychovávat nebo nevychovávat své dítě; a zatímco toto právo podléhalo určitým omezením, jak ale dítě dorostlo, mohl otec — při výkonu své domácí jurisdikce — trestat špatné chování svého syna, ať už v soukromém nebo veřejném životě, tak, jak to považoval za vhodné, a to včetně vypovězení do vyhnanství, otroctví nebo smrti. V raných dobách císařství se tato práva zmírnila a za justiniánského práva vymizela.

Juvenile. Mladistvý. Mladá osoba, jež dosud nedosáhla věku, v němž by s ní mohlo být pro účely trestního práva zacházeno jako s dospělým. V některých státech je tento věk 17 let. Podle federálního zákona *Juvenile Delinquency Act* je „*juvenile*“, mladistvá osoba, která dosud nedosáhla 18 let. 18 U.S.C.A. § 5031. Výraz, který může být, i když obecně nebývá, aplikován na osobu, jež dosud nedosáhla své zákonné zletlosti pro účely uzavírání smluv, manželství apod. V zákoně je termínů „*juvenile*“ a „*minor*“, „*mladistvý*“, obvykle používáno

v různých kontextech; první z nich je používán, když jde o mladé pachatele trestných činů, druhý pokud jde o právní způsobilost nebo zletilost. *Viz také* Minor; Youthful offender.

Juvenile courts. Soud pro mladistvé. Soud, který má zvláštní jurisdikci otcovské povahy nad delikventními, závislými a zanedbávanými dětmi. V řízení soudů pro mladistvé řádný proces vyžaduje, aby mladiství měli právo být seznámeni s obviněními, právo na obhájce, na konfrontaci a křížový výslech svědků a právo nesvědčit sami proti sobě. In re Gault, 387 U.S. 1, 87 S. Ct. 1428, 18 L. Ed.2d 527.

Juvenile delinquency. Zločinnost mladistvých. Účast mladistvého, který nesplňuje zákonný věkový limit na trestných činech. *Viz také* Delinquent child.

Juvenile delinquent. *Viz* Delinquent child.

Juvenile offenders. *Viz* Delinquent child.

Juxta. Lat. Poblíž něčeho.

Juxta conventionem. Podle smlouvy, podle úmluvy, konvence.

Juxta formam statuti. Podle formy statutu, z hlediska formálního znění zákona.

Juxtaposition. Umístění v blízkosti něčeho bok po boku, např. juxtapozice slov. Brown v. State, 126 Tex. Cr. R. 449, 72 S.W.2d 269, 270.

V patentním právu je „juxtaposition“ anglickým ekvivalentem slova „aggregation“, nahromadění, shluk, užívaného v USA. Mesta Mach. Co. v. Federal Machine & Welder Co., C.C.A. Pa., 110 F.2d 479, 481.

Juxta ratam. V poměru nebo podle poměru.

Juxta tenorem sequentem. Podle následujícího textu. Věta užívaná ve starých knihách, když byla uváděna přesně ta slova, o nichž byla zmínka.

Juzgado. Ve španělském právu soudcovský stav, sbor soudců, soudci, kteří jsou zajedno v rozhodnutí.

K

Kahawai. Havajsky. Vodní tok. Může zahrnovat řečiště nebo koryto toku a mimoto část takového koryta, zaplněného vodou jenom v době vysokého vodního stavu nebo záplav.

Kaiage, or kaiagium. Poplatek za používání přístavní hráže.

Kalendar. Časomíra ukazující dny, týdny a měsíce, roční období a pod. Častěji psáno „calendar“.

Kalendarium. V kontinentálním právu kalendář; účetní kniha, záznamník, nebo kniha dluhů; kniha, v níž jsou zapsány částky půjčené na úrok. Nazýval se tak, protože Římané obvykle uvolňovali své peníze a přijímali úrok o Kalendách každého měsíce.

Kalends. *Viz* Calends.

Kangaroo court. Doslova klokaní soud, parodie na soudní řízení, soudní fraška. Výraz označující podvodné soudní jednání, v němž jsou práva nějaké osoby zcela znevažována a u něhož je výsledek vzhledem k předpokladům soudu předem jasný.

Kast-geld. Příspěvek (pojišťovny) na shoení nákladu do moře; pojistná událost.

Katania. *Viz* Insanity.

Kay. Nábřeží, přístavní hráz nebo klíč (key).

Kayage. *Viz* Cayagium.

K.B. Zkratka pro „King's Bench“ (Královský soud).

K.C. Zkratka pro „King's Counsel“ (Královská soudní rada).

Keelage. Právo požadovat peníze za výsadu kotvit v přístavu; také peníze takto placené.

Keep. Pokračovat. People v. Roseberry, 23 Cal. App.2d 13, 71 P.2d 944; Briggs v. U.S., C.C.A. Mich., 45 F.2d 479, 480. Mít nebo podržet si něco ve své moci nebo držbě; neztratit nebo nepřerušit; uchovávat nebo podržet si. Zachovávat, pokračovat, vést nebo řídit; jako např. „držet“ nevěstinec, hráčský stůl, zlořád a pod. Uchovávat, opatrovat, poskytovat útulek, krmit a poskytovat záštitu; jako např. „držet“ nebezpečné zvíře.

Uchovávat nepřetržitě a metodicky za účelem záznamu, jako např. „držet“ knihy. Proto „držet“ záznamy soudu znamená nejenom mít záznamy, knihy a listiny v držbě, ale také do nich správně zapisovat, co se před soudem odehrává.

Udržovat nepřetržitě a bez přerušení nebo odchylky; jako např. když se říká, že se loď „drží svého kurzu“, tzn. pluje dál v podstatě stejným směrem, jakým plula předtím. The Britannia, 153 U.S. 130, 14 S. Ct. 795, 38 L. Ed. 660. Udržovat, způsobit, aby něco pokračovalo bez podstatné změny stavu. Pečovat o něco, chránit před nebezpečím, poškozením nebo ztrátou.

Keeper. Hlídač, správce nebo dohlížitel; někdo, kdo pečuje, opatruje nebo řídí nějakou věc nebo místo; někdo,

kdo má v majetku nebo vlastnictví cokoli. *Viz* Bailment; Custodian; Depository.

Keeper of a bawdy house or house of ill fame. Osoba, která kontroluje, vlastní nebo řídí nevěstinec nebo vykřičený dům. State v. Weston, 235 Iowa 148, 15 N.W.2d 922, 923.

Keeper of dog. Chovatel psa. Elender v. White, La. App., 14 So.2d 280, 282. Kterákoliv osoba kromě majitele, která chová nebo vlastní jakéhokoliv psa. Hancock v. Finch, 126 Conn. 121, 9 A.2d 811. Někdo, kdo se, ať už s povolením majitele nebo bez něj, zabývá vedením, kontrolou nebo péčí o něco, co obvykle dělají majitelé psů.

Keeper of the forest. Ve starém anglickém právu úředník (nazývaný také chief warden of the forest — vrchní správce [strážce] lesa), který pečuje o všechny záležitosti týkající se lesa a řídí všechny úředníky lesní správy.

Keeper of the great seal. V anglickém právu vysoký státní úředník, jehož rukama procházejí všechny výsadní listiny, převody a odměny krále pod velkou královskou pečeti.

Keeper of the king's conscience. Označení, které se někdy používalo pro kancléře Anglie; býval jím totiž duchovní, který předsedal královské kapli.

Keeper of the privy seal. V anglickém právu úředník, jehož rukama procházejí všechny výsadní listiny podepsané králem, než se dostanou k velké pečeti. Je členem státní rady a kdysi byl nazýván „úředník tajné pečeti“ (clerk of the privy seal); nyní je však obecně nazýván „lord strážce tajné pečeti“ (Lord Privy Seal).

Keeper of the touch. Mistr prubíř v anglické mincovně.

Keeping a gambling house or place. Provozování herny. Vlastník je vinen, je-li s jeho vědomím, souhlasem a svolením, ať už výslovným nebo implikovaným, provozován hazard v budovách, jež má v držbě jako vlastník nebo nájemce, nebo pod jeho řízením nebo kontrolou, jeho spolupracovníky nebo podřízenými, kteří jsou stejnou měrou vinni, jestliže jsou přítomni a napomáhají v provozování takových hazardních operací pro něho. Commonwealth v. Pinkenson, 138 Pa. Super. 485, 11 A.2d 176, 179. Majitel místa, které není určeno k provozování hazardních her, je vinen, jestliže připustí provozování hazardních her a podílí se na nich nebo z nich má nějaký prospěch. People v. Dubinsky, Sp. Sess., 31 N.Y.S.2d 234, 238. *Viz např.* 18 U.S.C.A. 1955. *Viz také* Gambling.

Keeping a gambling table or bank. Provozování hracího stolu. Jestliže má někdo v držbě nebo opatrování hráčský stůl, disponuje jím a dohlíží na hru, je vinen takovými trestnými činy.

Keeping a lookout. Udržovat výhled. Hlídat si pohyb vlastního vozidla, jakož i ostatních vozidel a chodců. *Viz* Lookout.

Keeping books. Uchovávaní srozumitelných záznamů o obchodních záležitostech s přesností a pečlivostí natolik rozumnou, jakou lze od osoby v tomto podnikání očekávat. Viz Accounting.

Keeping the peace. Zachovávaní míru, tj. veřejného pořádku. Znamená sám veřejný pořádek neporušovat, bránit jiným v jeho porušování a odrazovat je od něho. Viz také Articles of the peace.

Keep in repair. Udržovat v dobrém stavu. Jestliže je nájemce povinen udržovat budovy v dobrém stavu, musí je mít v dobrém stavu po celou dobu nájmu; pokud budovy v kteroukoli dobu v dobrém stavu nejsou, je vinen porušením smlouvy. Viz Habitability.

Kefauver-Cellar Act. Federální zákon z roku 1950 zakazující slučování podniků (merger) a získávání aktiv jedné společnosti druhou (obvykle v stejném odvětví), jestliže by důsledkem slučování bylo zmírnění konkurence. 15 U.S.C.A. §§ 18, 21.

Keiki. Havajsky. Lidový význam slova je dítě, avšak význam tohoto slova v jakékoli zvláštní situaci závisí na kontextu, v němž je používáno, a může znamenat „potomek kterékoliv generace“. In re Kanoa's Trust Estate, 47 Hawaii 160, 393 P.2d 753, 760; Kalakaua v. Parke, 8 Hawaii 620, 621.

Kelp-shore. Pozemek mezi značkou přílivu a odlivu.

Kentucky Resolutions. Série rezolucí, vypracovaných Jeffersonem a převzatých v r. 1799 zákonodárným sborem státu Kentucky, jež protestují proti „cizím a protistátním zákonům“, prohlašují je za neplatné, vyhlašují přísně konstrukcionistickou teorii federace, a to, že „správným právním protiopatřením“ je „neplatnost“.

Kentucky Rule. Při rozvržení dividend správci trustu mezi výnos a jistinu jsou všechny dividendy, ať už jsou propláceny hotově nebo v akciích, považovány za výnos, jakkoli ve většině jurisdikcí přejímajících toto pravidlo je dividendy proplácené v akciích vydávající společnosti považována za jistinu a vyvolává úpravu základu takovéto akcie v portfoliu.

Keogh Plan. Název penzijních programů pro samostatné daňové poplatníky (rovněž označovaných jako plány H.R. 10). Takové programy nabízejí samostatné výdělečným osobám daňové výhody podobné těm, jež mají zaměstnanci pod kvalifikovanou penzí a v programech podílu na zisku. Roční příspěvky na program lze (do určité výše) odepisovat ze zdanitelného základu. Viz také Individual retirement account.

Kerhere. Zvyková vozová cesta; také její přeměna na odvoz dle potřeby.

Kernellatus. Opevněný nebo připravený bojovat.

Kernes. V anglickém právu zahalečí, pobudové.

Ketubah. Židovský „ketubah“ je manželská smlouva nebo manželské vypořádání. Hurwitz v. Hurwitz, 216 App. Div. 362, 215 N.Y.S. 184, 185.

Key. Dok pro nakládání a vykládání zboží z lodí. Častěji se píše „quay“.

Klíč. Nástroj na uzavírání a otevírání zámku. Jakákoli popisná slova v pozemkové smlouvě, která bezpečně a jednoznačně pozemek určují. Blumberg v. Nathan, 190 Ga. 64, 8 S.E.2d 374, 375. Odkaz na něco konkrétnějšího, jímž se neurčitý popis majetku stane jistějším.

Keyage. Poplatek placený za nakládání a vykládání zboží v doku nebo na přístavní hrázi.

Key man insurance. Druh pojištění, kterým se společnost (podnik) chrání pro případ, že důležitý zaměstnanec („klíčový člověk“) zemře nebo se stane invalidním, nebo pomocí něhož si firmy založené na partnerství zaopatřují fondy, jimiž lze vyplatit podíl partnera při jeho smrti nebo invaliditě.

Key number system. Standardní nástroj k vyhledávání precedentů, v němž každá právní norma vyvozená ze zaznamenaných případů je systematicky zařazena pod určitým číselným kódem „klíčovým“ číslem (key number). Jakmile je kód pro příslušnou normu stanoven, obvykle pomocí výběrového indexu, může si každý, kdo zkoumá určité téma v přehledu nebo v systému WESTLAW, vyhledat tématicky obdobné případy. Viz také Digest (American Digest System).

Keyus. Strážce, hlídač nebo dozorce.

Kibey. Americký Japonec (osoba narozená ve Spojených státech z japonských rodičů), který byl vychován v Japonsku, vrátil se však do Spojených států. Viz Hohri v. U.S., C.A.D.C., 782 F.2d 227, 234; McGrath v. Abo, C.A., 186 F.2d 766, 772. [Japonsky – vrátit se do Spojených států; *ki* znamená „vrátit se“ a *bei* „Spojené státy“].

Kickback. Vrácení části kupní ceny prodávajícím kupujícímu nebo její převod na veřejného činitele s cílem motivovat ke koupi nebo nevhodně ovlivnit budoucí koupě nebo nájmy. Takové platby se neodpočítávají od základu daně jako obvyklé a nezbytné výdaje. I.R.C. 162.

Podle federálního zákona jsou takové machinace v souvislosti se smlouvou na stavbu nebo opravu veřejné budovy nebo budovy financované z vládních půjček federálním trestným činem. 18 U.S.C.A. § 874. Takové jednání je také všeobecně zakázáno státními zákony o podplácení v rámci obchodní činnosti. Viz také Bribery.

Kiddie tax. Dětská daň. Daň uložená na bezpracný příjem (nad minimální částku) dítěte mladšího 14 let. Takový příjem je zdaňován nejvyšší sazbou rodičů. Tax Reform Act (zákon o daňové reformě) z roku 1986 zavedl „kiddie tax“ ve snaze zabránit přesouvání příjmu produkujícího aktiva v rámci rodin (tj. z rodičů na malé děti, což před přijetím zmíněného zákona vedlo k značným daňovým úsporám rodičů nacházejících se v horních příjmových kategoriích. I.R.C. § 1(i)).

Kidnapping. Únos. V common law násilný únos nebo odcizení a odvláčení osoby z její vlastní země do jiné. 4 Bl. Comm. 219. Collier v. Vaccaro, C.C.A. Md., 51 F.2d 17, 19; State v. Berry, 200 Wash. 495, 93 P.2d 782, 787, 792. Nezákoně uchvácení a odstranění osoby z vlastní země nebo státu proti její vůli. V americkém právu úmysl poslat oběť mimo zemi není nezbytnou součástí trestného činu; podstatnými prvky jsou nezákoně zmocnění se a odvláčení lidské bytosti násilím nebo podvodem, či pohrůžkou nebo zastrašováním a proti její vůli. State v. Roberts, 210 S.E.2d 396, 404, 286 N.C. 265. V common law byl únos přestupkem, podle novodobých zákonů však je takový čin zločinem. 18 U.S.C.A. § 1201.

Osoba je vinná únosem, jestliže nezákoně odstraní jinou osobu z místa jejího bydliště nebo pracoviště, nebo na podstatnou vzdálenost od místa, kde byla nale-

zena nebo jestliže nezákoně zbaví svobody jinou osobu na značnou dobu na izolovaném místě, a to z kteréhokoli z těchto důvodů: (a) aby ji držela v zajetí pro výkupné nebo odměnu nebo jako záštitu nebo rukojmí; nebo (b) aby se usnadnilo spáchání jakéhokoli zločinu nebo úniku poté; nebo (c) aby způsobila tělesné zranění oběti nebo někomu jinému nebo jej terorizovala; nebo (d) aby zasahovala do výkonu jakékoli vládní nebo politické funkce. Model Penal Code, § 212.1.

Pokud jde o federální zákon o únosu, viz Lindbergh Act. Viz také Abduction; Hostage; Parental Kidnapping Prevention Act; Ransom.

Child-stealing. Krádež dítěte. Zákony týkající se krádeže dítěte obvykle předpokládají trest pro kohokoli, kdo by odvedl, uchvátil, vylákal nebo zadržoval dítě mladší určitého věku, s úmyslem držet je nebo skrývat před jeho rodiči, poručníkem nebo jinou osobou, jež o ně zákoně pečuje nebo na ně dozírá.

Kidnapping for ransom. Někdo, kdo zadržuje někoho jiného za účelem vynucení si peněz od něho nebo jiné osoby jako ceny za jeho propuštění je vinen trestným činem (zločinem) únosu pro výkupné. 18 U.S.C.A. § 1201.

Simple kidnapping. Prostý únos. Únos, který není provázen přitěžujícími okolnostmi, jako je zadržování za účelem výkupného, se obvykle nazývá „prostý únos“.

Kilberg doctrine. V mezinárodním právu soukromém pravidlo, jehož smyslem je, že soud není vázán právem místa smrti, pokud se týče omezení škod za zabití, resp. vraždu, protože takové právo je procesní; proto je v této věci směrodatné právo fora. Kilberg v. Northeast Airlines, Inc., 9 N.Y.2d 34, 211 N.Y.S.2d 133, 172 N.E.2d 526.

Kilketh. Starodávná poddanská platba nájemníků v zemědělství.

Kill. v. Zbavit života; zničit život zvířete nebo osoby. Slovo „homicide“, zabití člověka, vyjadřuje usmrcení lidské bytosti. Viz také Homicide; Manslaughter; Murder.

Killing by misadventure. Zabití nešťastnou náhodou. Náhodné usmrcení osoby, kdy ten, kdo zabil, vyvíjí činnost zákonem nezakázanou, která není doprovázena jakoukoli trestnou nedbalostí nebo nezodpovědným chováním. Prominutelné zabití vyskytující se tam, kde někdo při jednání, jež je v souladu se zákonem, bez úmyslu někomu ublížit a při vlastní obezřetnosti zabránit nebezpečí naneštěstí usmrtí jinou osobu. Viz také Accidental killing; Manslaughter.

Kind. Třída, stupeň nebo druh. City of St. Louis v. James Braudis Coal Co., Mo. App., 137 S.W.2d 668, 670. Třída, rod, skupina; rodová nebo druhová třída; typ, popis. Viz In kind; Like-kind exchange; Sample.

Kindred. Viz Kin nebo kindred; Next of kin (nejbližší příbuzní).

King. Suverén, panovník (vládce) nebo hlavní výkonný úředník státu nebo země, jejíž ústava je nazývána „monarchickou“, je tak nazýván, jde-li o muže; je-li to žena, nazývá se „queen“ (královna).

Slovo vyjadřuje ideu (pojmem) někoho, kdo vládne sám nad veškerým lidem nebo má nejvyšší výkonnou moc; úřad však může být buď dědičný nebo volitelný a svrchovanost krále může a nemusí být absolutní, podle ústavy země.

King can do no wrong. Král nemůže jednat protiprávně. Tato zásada znamená, že král není právně odpovědný za nic, co by ráčil udělat nebo za jakékoli opomenutí. Neznamená to však, že všechno, co udělá vláda, je spravedlivé a zákonné, že však nic, co je při správě věcí veřejných napadnutelné, nesmí být připisováno králi. Viz Sovereign immunity; Sovereignty.

King-craft. Umění vládnout.

Kingdom. Království. Země, kde hodnostář nazývaný „king“, král, vykonává pravomoc spojené s vládnutím, ať už absolutní nebo omezené. V některých královstvích může být hodnostářem žena, která je nazývána „queen“, královna.

King-geld. Královská pomoc; escuage (v.t.).

King's (Queen's) advocate. Anglický obhájce, který u soudů, kde převládají pravidla kanonického a občanského práva, má stejné postavení jako generální prokurátor (attorney general) u obyčejných soudů, tj. jedná jako advokát Koruny v církevních, admirálních a pozůstalostních věcech a radí Koruně v otázkách mezinárodního práva. Pokud jde o pořadí, řadí se za generálního prokurátora.

King's (Queen's) Bench. Jeden z nejvyšších soudů common law v Anglii, který se tak nazývá proto, protože král (nebo královna) dříve obvykle zasedal u tohoto soudu osobně, takže se hovořilo o jednání „coram ipso rege“ (přímo před králem).

Byl nazýván „queen's bench“, Královnin soud za vlády královny; během Cromwellova protektorátu se nazýval „horní lavice“ (upper bench). Skládal se z předsedy a tří soudců, kteří byli nejvyššími strážci pokoje (pořádku, míru) a nejvyššími strážci královských příjmů. Šlo o pozůstatek *aula regis* a nebyl původně spojen s žádným určitým místem, ale mohl následovat osobu krále, přestože po několika stoletích zasedal ve Westminsteru. Měl velmi širokou soudní pravomoc jak v trestních, tak v civilních věcech; v prvním případě byl nazýván „korunní stranou“ (crown side) nebo „korunním úřadem“ (crown office), ve druhém případě „stranou obhajoby“ (plea side). Jeho civilní pravomoc byla postupně rozšířena, až zahrnovala všechny druhy osobních žalob. Zákonem o soudnictví (Judicature Act) z roku 1873 byla pravomoc tohoto soudu přidělena Queens Bench Division (v.t.) Vysokého soudního dvora (High Court of Justice). Viz Court of King's (Queen's) Bench.

King's (Queen's) coroner and attorney. V Anglii hodnostář Královského soudu, obvykle nazývaný „the master of the crown office“, jehož povinností bylo z nařízení soudu protokolovat informace při soudním řízení, v němž vystupují soukromé osoby. 4 Bl. Comm. 308, 309. Úřad nyní splynul s úřadem Master of the Crown Office (vedoucího královské kanceláře).

King's (Queen's) counsel. Královský rada. Právní zástupci nebo soudní úředníci, kteří byli povoláni stát se barristerem (v.t.) a vybráni za královského soudního radu. Odpovídají do jisté míry *advocati fisci* neboli advokátům příjmů u Římanů. Dříve nemohli bez zvláštního povolení vystupovat v žádném případě proti Koruně (*např.* při obhajobě vězně). Nyní však na základě všeobecného rozdělení kompetencí z roku 1920 mohou vystupovat proti Koruně bez takového povolení. Nazývá se „Queen's“ counsel (královnin rada), vládne-li královna.

King's (Queen's) evidence. Je-li z trestného činu obviněno několik osob a jedna z nich svědčí proti svým společníkům na základě slibu, že jí bude udělena milost, říká se o ní, že její svědectví bylo přijato jako královské nebo státní (v USA). „Queen's evidence“ se nazývá, vládne-li královna. Viz také State's evidence.

King's (Queen's) proctor. Proktor — korunní zástupce ve sporných věcech dědických a sňatkových u rodinného soudu. V návrzích na zrušení manželství nebo prohlášení manželství za neplatné může proktor, pod vedením generálního prokurátora a se svolením soudu, vystupovat v procesu, aby dokázal nedorozumění a rozpory mezi stranami. Vládne-li královna, nazývá se „Queen's“ proctor.

King's (Queen's) remembrancer. Zástupce státní pokladny u Nejvyššího soudu. Úředník ústřední kanceláře anglického Nejvyššího soudu. Dříve býval úředníkem státní pokladny a měl důležité povinnosti jednat při ochraně práv Koruny; např. tím, že podával podněty k zahájení řízení o navrácení půdy žalobami proti neoprávněnému rušení držby (writs of intrusion v.t.) a o navrácení dědictví a nástupnických povinností; v pozdějších letech však správní změny zmírnily povinnosti úřadu. Byl v čele oddělení, které mělo na starosti všechny příjmové procesy a záležitosti náležející kanceláři šerifa. Zúčastňoval se jako úředník oddělení Nejvyššího soudu (Královského soudu) pokaždé, když 9. listopadu vystupoval starosta Londýna na veřejnosti, a reprezentoval starý finanční soud, když město Londýn podávalo žalobu o zrušení nájemného za určité pozemky odedávna držené Korunou. Vládne-li královna, nazývá se „Queen's“ remembrancer.

King's silver. Ve staré anglické praxi část pokuty náležející králi za to, že „svolil“ (pro licentia concordandi), aby pokuta byla uložena.

King's widow. Královská vdova. Ve feudálním právu vdova králova hlavního nájemce, která byla povinna složit v kancléřství přísahu, že se neprovdá bez králova souhlasu.

Kin or Kindred. Vztah nebo vzájemný vztah na základě krve nebo příbuzenství. Pokrevní příbuzní; spříznění rodem. Může být buď v linii přímé (vzestupné nebo sestupné) nebo pobočné. Poff v. Pennsylvania R. Co., D.C.N.Y., 57 F. Supp. 625, 626. Viz také Blood relations; Heirs; Next of kin.

Kinsfolk. Příbuzní; ti, kdo patří k téže rodině.

Kinship. Pokrevní příbuzenství. Viz Kin nebo Kindred.

Kinsman. Muž téže rasy nebo rodiny.

Kinswoman. Příbuzná žena.

Kintal or kintle. Sto liber hmotnosti. Viz Quintal nebo Kintal.

Kissing the book. Libání knihy. Ceremonie, při níž se dotýkají rty výtisku bible, kterého se používá při přísahách. Je to vnější znak toho, že si svědek uvědomuje závaznost přísahy.

Kist. V hinduistickém právu pravidelná platba; splátka na nájemné.

Kiting. Nezákonná praxe, při níž se využívá obíhajícího neinkasovaného šeku, doba, jež uplyne mezi uložením šeku v jedné bance a jeho výběrem v druhé bance. Metoda vystavování šeků, při níž vystavce používá fondů, které nejsou jeho, vystavováním šeků proti depozitům,

ktřerá dosud nebyla zúčtována v bankách. „Kiting“ se skládá z vypisování šeků na bankovní konto, kde jsou fondy nepostačující k jejich krytí, v naději, že než budou šeky prezentovány, budou nezbytné fondy deponovány. Sutro Bros. & Co. v. Indemnity Ins. Co. of North America, D.C.N.Y., 264 F. Supp. 273, 283. Viz také Float.

Kleptomania. V soudním lékařství druh (symptom) mánie, spočívající v neodolatelné náchylnosti krást.

Knave. Ničema; falešná, rafinovaná osoba nebo podvodník. Slovo původně znamenalo chlapce, zřizence nebo sloužícího, dlouhodobé používání však dalo slovu jeho současný význam.

Knight. Rytíř. V anglickém právu osobní postavení následující hned po postavení vyšší šlechty (nobility). Rytířů je několik řádů a stupňů. První v hodnosti jsou knights of the Garter (rytíři podvazkového řádu), založení Richardem I., jejichž postavení bylo posíleno za Eduarda III. v roce 1344; po nich následuje knight banneret (rytíř o stupeň vyšší než knight bachelor — rytíř nejnižšího stupně); pak následují knights of the Bath, zřízení Jindřichem IV. a znovu obnovení Jiřím I. Říkalo se jim tak podle ceremonie spojené s koupáním večer před jejich pasováním. Posledním řádem jsou knights bachelors, kteří, přestože jsou považováni za nejnižší, jsou nicméně nejstarším rytířským řádem; bylo totiž zjištěno, že král Alfréd udělil tento řád svému synovi Athelstanovi. Další stupně rytířů zahrnují Knights of the Order of St. Michael a St. George (rytíře řádu sv. Michaela a sv. Jiří) zřízené v roce 1345, Knight of the Thistle (rytíř bodláku — znovu zřízen v roce 1703) a Knight of the Most Excellent Order of the British Empire (zřízeno v roce 1917). 1 Bl. Comm. 403.

Knighthood. Rytířský stav. Hodnost, řád, charakter nebo důstojenství rytíře.

Knight—marshal. V anglickém právu úředník královského dvora, který má soudní pravomoc nad přestupky spáchanými na královském dvoře a v soudním okrese kolem dvora, jakož i nad všemi smlouvami uzavřenými na královském dvoře, v nichž příslušník dvora je jednou ze stran.

Knights bachelors. V anglickém právu nejstarší, i když nejnižší řád rytířů. Viz Knight.

Knights banneret. V anglickém právu ti, kteří byli pánovníkem osobně pasováni na bojišti. Řadí se obvykle za knights of the Garter. Viz Knight.

Knights fee. Určitá výměra pozemku (v dědičné držbě) nebo roční příjem z pozemku plynoucí, který postačoval rytíři k živobytí.

Knights of the Garter. Viz Garter; Knight.

Knights of the post. Výraz pro podplácení svědků.

Knights of the shire. V anglickém právu členové parlamentu, reprezentující hrabství, na rozdíl od občanů nebo měšťanů, kteří reprezentují města nebo městské obce.

Knight's service. Po dobytí Anglie Normany byla veškerá půda v Anglii rozdělena na rytířská léna v počtu asi šedesát tisíc. Za každé rytířské léno byl rytíř povinen čtyřicet dní v roce doprovázet krále v jeho válkách. Během této doby bylo zpravidla tažení ukončeno. Vlastnil-li někdo pouze polovinu léna (knight's fee), byl povinen zúčastňovat se tažení dvacet dní; a dále podle poměru velikosti léna. Tato osobní služba se však

v průběhu doby změnila na peněžité příspěvky nebo pomoc; až byla nakonec zrušena s vojenskou částí feudálního systému zákonem Tenures Abolition Act z roku 1660. 1 Bl. Comm. 410.

Knock and announce rule. Pravidlo pro provedení příkazu zatčení (vzetí do vazby) a domovní prohlídky, které vyžaduje, aby policie před vstupem do domu zaklepal a oznámila své zmocnění a cíl své návštěvy. Davenport v. State, Ind., 464 N.E.2d 1302, 1305. Strážce veřejného pořádku, ať už zatýká na základě příkazu nebo na základě své pravomoci zatýkat bez zatykače při důvodném podezření, může rozrazit dveře od domu za účelem zatčení jedině poté, kdy oznámil důvod své návštěvy. Miller v. U.S., 357 U.S. 301, 78 S. Ct. 1190, 2 L. Ed.2d 1332. Policista může násilně otevřít kterékoli vnější nebo vnitřní dveře nebo okno domu nebo kteroukoli část domu nebo cokoli uvnitř v zájmu výkonu domovní prohlídky, pokud je mu po oznámení jeho zmocnění a cíle návštěvy odmítnut vstup nebo když musí osvobodit sám sebe nebo osobu, která mu pomáhá ve výkonu příkazu. 18 U.S.C.A. § 3109.

Knock down. Přidělit přihazujícímu při dražbě klepnutím nebo úderem kladívka. O majetku se říká, že byl „knocked down“, přiklepnut, jestliže dražebník úderem svého kladívka nebo jakýmkoli jiným slyšitelným nebo viditelným oznámením dá najevo nabízejícímu, že má nárok na majetek při zaplacení částky své nabídky podle podmínek prodeje. „Knocked down“ a „struck off“ jsou synonyma.

Knot. Uzel. V námořnické hantýrce je „uzel“ díl „log—line“, sloužící k měření poměrné rychlosti pohybu plavidla. Počet uzlů, jež se odvinou z civky za půl minuty, ukazuje počet mil, které plavidlo urazí za hodinu. Jestliže tedy loď urazí osm námořních mil za hodinu, říká se o ní, že pluje rychlostí „8 uzlů“.

Know. Znát. Mít znalost; mít informace; instrukce či moudrost. Uvědomovat si nebo vnímat; rozumět. International—Great Northern R. Co. v. Pence, Tex. Civ. App., 113 S.W.2d 206, 210. Ekvivalentem je slovo „familiar“, dobře obeznámený. Viz Knowingly; Knowledge; Notice; Scierter.

Know all men. Forma starodávného veřejného oslovení, jakým stále začínají mnohé písemné dokumenty, jako jsou dlužní úpisy, dopisy právního zástupce atd.

Knowingly. Vědomě. Se znalostí; vědomě; inteligentně; úmyslně; záměrně. Jednotlivec jedná „vědomě“, jestliže jedná s vědomím podstaty svého chování. State v. Kroll, M. App., 682 S.W.2d 78, 81. Čin je proveden „vědomě“ nebo „účelně“ (purposely), je-li chtěný, produktem vědomého záměru, rozhodlaný nebo naplánovaný, že bude uskutečněn, a je-li proveden s vědomím pravděpodobných důsledků. Horne v. State, Ind., 445 N.E.2d 976, 978.

Osoba jedná vědomě se zřetelem na materiální prvek trestného činu, když: (i) jestliže prvek zahrnuje výsledek jejího chování nebo průvodních okolností, je si vědoma, že její chování je takové povahy nebo že takové okolnosti existují; a (ii) jestliže prvek zahrnuje výsledek jejího chování, je si vědoma, že je prakticky jisté, že její chování povede k takovému výsledku. Model Penal Code, § 2.202.

Použití tohoto slova v obvinění je ekvivalentem tvrzení, že si obžalovaný uvědomoval, co se právě chystá

udělat, a s tímto vědomím se pustil do jednání, pro něž je právě žalován.

Viz také Intent; Knowledge; Scierter.

Knowingly and willfully. Tato věta ve zmínce o porušení zákona znamená vědomě a záměrně.

Knowledge. Znalost faktu nebo pravdy. People v. Henry, 23 Cal. App.2d 155, 72 P.2d 915, 921.

Byla rovněž definována jako akt nebo stav znalosti nebo pochopení. Witters v. U.S., 70 App. D. C. 316, 106 F.2d 837, 840; skutečná znalost, vědomost nebo informace. New York Underwriters Ins. Co. v. Central Union Bank of South Carolina, C.C.A.S.C., 65 F.2d 738, 739; jistota faktu nebo výpovědi, založená na vnímání smyslu nebo intuici; jasný vjem toho, co existuje, nebo vjem pravdy, faktu nebo povinnosti; pevná víra, Witters v. U.S., 70 App. D. C. 316, 106 F.2d 837, 840; vědomí si viny, Goldsworthy v. Anderson, 92 Colo. 446, 21 P.2d 718; informace o faktu, Green v. Stewart, 106 Cal. App. 518, 289 P. 940, 944; to, co ovlivňuje mysl, Howard v. Whittaker, 250 Ky. 836, 64 S.W.2d 173; nejrůznější informace a okolnosti, které navozují víru v morální jistotu nebo takový stav myslí, při kterém se jedinec domnívá, že je mu určitý fakt znám, Wise v. Curdes, 219 Ind. 606, 40 N.E.2d 122, 126; vědomost nebo znalost postačující k tomu, aby vzbudila pozornost a uvedla osobu do střehu a přiměla ji požádat o vyšetření, Iberville Land Co. v. Amerada Petroleum Corporation, C.C.A. La., 141 F.2d 384, 389; osobní povědomost nebo znalost nebo prostředky znalosti, The Chickie, D. C. Pa., 54 F. Supp. 19, 20; stav, v němž si někdo je vědom faktu nebo pravdy nebo se takovým stává, Howard v. Whittaker, 250 Ky. 836, 64 S.W.2d 173.

V obchodním právu stupeň osobní znalosti informace, při němž osoba skutečně informaci zná. Viz U.C.C. § 1—201(25).

Jestliže je znalost existence nějakého konkrétního faktu prvkem trestného činu, je taková znalost nepopíratelná, jestliže si osoba uvědomuje vysokou pravděpodobnost její existence, pokud skutečně neuvěří, že neexistuje. Model Penal Code, § 2.202.

Znalost spočívá ve vnímání pravdivosti tezí, které něco tvrdí nebo popírají, zatímco „víra“ (belief) připouští všechny stupně od nejslabšího podezření až k nejuplněnější jistotě. Rozdíl mezi nimi je obvykle jenom ve stupni, který posoudí soud, jestliže o tom bude jednat soud, a porota, pokud o tom bude jednat porota. Viz také Constructive knowledge; Imputed knowledge; Knowingly; Notice; Scierter.

Actual knowledge. Skutečná znalost. Pozitivní, na rozdíl od přičítané nebo dovozené znalosti faktu. Roberts Const. Co. v. Brown, 272 Ala. 440, 131 So.2d 710, 712. Pro účely oznámení „skutečná znalost“ zahrnuje ty věci, o nichž má ten, kdo má být obviněn, dokonalé informace, a ty věci, které by vyšly najevo při rozumné pečlivém šetření a prověrce prostředků informace, jež jsou po ruce. Morris v. Reaves, Tex. Civ. App., 580 S.W.2d 891, 893.

Agency relationship. Vztah založený pověřením. Pokud se strany nedohodly jinak, měl by vedoucí nebo agent, s ohledem na ostatní, vědět, co by měla vědět osoba mající obyčejné (běžné) zkušenosti a inteligenci, a navíc to, co by věděl on, za předpokladu, kdyby měl znalost a inteligenci, kterou má nebo údajně má, kdyby věnoval náležitou péči výkonu svých povinností vůči druhému. Restatement, Second, Agency, § 10.

Carnal knowledge. Viz Carnal knowledge.

Knowledge of another's peril. Nějaká osoba má „znalost o nebezpečí hrozícím druhé osobě“ v rámci doktriny odhaleného nebezpečí, kdykoli toto nebezpečí rozumně vyplývá ze známých faktů a okolností, že jednání druhé osoby je takové, že pravděpodobně skončí jejím vážným tělesným zraněním a také to, že bude v takovém jednání pokračovat až do konce.

Personal knowledge. Osobní znalost. Znalost pravdy ve vztahu ke konkrétnímu faktu nebo tvrzení, jež je původní a nezávisí na informaci nebo na tom, co se povídá. Osobní znalost o tvrzení obsaženém v odpovědi je osobní znalost o jeho pravdivosti nebo nepravdivosti; a pokud je výpověď negativní, nezbytně to předpokládá znalost pravdivosti nebo nepravdivosti vyvrácené výpovědi. V dokazování znamená něco, co svědek skutečně viděl nebo slyšel, na rozdíl od něčeho, co se dozvěděl od nějaké jiné osoby nebo z jiných zdrojů. Hidalgo v. General Fire & Cas. Co., La. App., 254 So.2d 493, 496.

Reason to know. Důvod znát. Slova „důvod znát“ jsou používána v celém Restatement of Torts (novelizace zákona o úmyslném porušení práva) k označení faktu, že aktivní účastník události má informaci, podle níž se osoba přiměřeně rozumná nebo inteligentní nebo inteligentnější než jednající účastník mohla domnívat, že skutečnost, o níž se jedná, existuje nebo že by taková osoba mohla řídit své chování na základě předpokladu, že tato skutečnost existuje. Restatement, Second, Torts, § 12.

Should know. Měl znát. Slovo „měl znát“ je užíváno v celém Restatement of Torts (v.t.) k označení faktu, že osoba přiměřeně rozumná a inteligentní nebo inteligentnější než jednající účastník by si mohla uvědomit fakt, o němž se jedná, při výkonu svých povinností vůči jiné osobě nebo by mohla řídit své chování na základě předpokladu, že takovýto fakt existuje. Restatement, Second, Torts, § 12.

Known. Známý; vnímaný; poznaný; chápaný; zvláště když je použito absolutně, dobře známý všem; obecně chápaný nebo vnímaný. Výraz se může podle kontextu týkat jak skutečné, tak konstruované znalosti.

Known heirs. Známí dědicové. V zákoně, týkajícím se prodeje majetku neznámých dědiců, se mělo za to, že tím jsou míněny osoby, které jsou známé a jejichž právo dědit nebo rozsah práva dědit závisí na neexistenci jiných osob, jež jsou bližší nebo stejně blízké jako je předek v sestupné linii.

Ku Klux Act. Federální zákon, který stanoví (zakotvuje) občanskoprávní odpovědnost za porušování něčích občanských práv. 42 U.S.C.A. § 1985(3).

Kuleana. Havajský výraz „kuleana“ znamená malou výměru pozemku, jaký kolem roku 1850 poskytoval havajský panovník jako léno všem Havajčanům, kteří o ně požádali.

Kyth. Sas. Kin nebo kindred, příbuzenství.

L. Toto písmeno jako římská číslovka znamená padesát. Je rovněž používáno jako zkratka pro „law“ (zákon, právo), „*liber*“ (kniha), „*lord*“ Bůh a v některých dalších slovech, která na toto písmeno začínají.

La. Fr. člen. Určitý člen ženského rodu. Objevuje se v některých právnických výrazech a větách.

Label. Nálepka, štítek. Cokoli připojené k nějaké rozsáhlejší písemnosti, jako např. kodícil (dodatek) k závěti.

Úzký proužek papíru nebo pergamenu připojený k právní listině nebo writu (nařízení, dokumentu), který má přidržovat připojenou pečeť.

Nálepka nebo označení na vyrobeném předmětu, které poskytuje informace o jeho podstatě či kvalitě nebo materiálu, balíku nebo kontejneru, nebo jméno výrobce a pod. Higgins v. Keuffel, 140 U.S. 428, 11, S. Ct. 731, 35 L. Ed. 470. Informační obsah takových nálepek je často upravován federálními a státními zákony, např. Fair Packaging and Labeling Act, 15 U.S.C.A. § 1457.

V anglickém právu kopie writu (nařízení, dokumentu) státní pokladny.

Labina. Ve starých záznamech vodní pozemek.

Labor. Práce; nástroj; servis; duševní nebo fyzická námaha. Termín se obvykle používá jako synonymum slov „employment“, „job“ nebo „position“ (zaměstnání). Don Nelsen Const. Co. v. Landen, 198 Neb. 533, 253 N.W.2d 849, 852. Výraz se běžně týká práce za mzdu v protikladu k práci za účelem zisku, přestože je slovo vykládáno tak, že znamená službu poskytovanou při vytváření (produkci) majetku nebo účast na ní. Britt v. Cotter Butte Mines, 108 Mont. 174, 89 P.2d 266, 267. Zahrnuje řízení práce a dohled nad ní. Kirk & Co. v. Shea-Adamson Co., D. C. Minn., 21 F. Supp. 831, 837.

Termín „labor“, jak je používán v Clayton Act (Claytonův zákon), není omezen na manuální práci, ale týká se rovněž intelektuální práce. U.S. v. National Ass'n of Real Estate Boards, D.C.D.C., 84 F. Supp. 802, 803.

Španělská pozemková míra používaná v Mexiku a dříve v Texasu, rovná se 177¹/₂ akru.

Viz rovněž Agricultural Labor; Farm labor nebo laborer; Laborer.

Labor agreement. Viz Labor contract.

Labor a jury. Pokusit se o ovlivnění poroty; snažit se ovlivnit ji v jejím verdiktu nebo v jejích verdiktech. Ovlivňování poroty je trestný čin. Viz např. 18 U.S.C.A. §§ 1503, 1504.

Laborariis. Starobylý writ proti osobám, jež odmítaly sloužit či pracovat a přitom neměly prostředky na obživu, nebo proti lidem, kteří sloužili v zimě a odmítali sloužit v létě.

L

Labor contract. Pracovní smlouva. Smlouva mezi zaměstnavatelem a zaměstnanci (tj. odbory), která upravuje pracovní podmínky, mzdy, sociální výhody a stížnosti. Viz Collective bargaining agreement; Master agreement; More favorable terms clause.

Labor dispute. Pracovní spor. Výraz obvykle zahrnuje všechny kontroverze mezi zaměstnavateli a zaměstnanci, týkající se pracovní doby, zajištění pracovního místa, mezd, sociálních výhod nebo podmínek zaměstnání či týkající se sdružení nebo reprezentace osob při sjednávání, dodržování, změnách nebo snahách o úpravu pracovních podmínek. National Labor Relations Act, 2(9). Ne všechny aktivity zaměstnanecké organizace a dokonce i ne každý spor, v němž by mohla být zúčastněna, je „pracovním sporem“ podle zákona National Labor Relations Act. N.L.R.B. v. International Longshoremens's Ass'n, Md., 332, F.2d 992, 995, 996.

Laborer. Dělník. Toto slovo obvykle označuje toho, kdo se živí fyzickou prací. American Surety Co. of New York v. Stuart Tex. Civ. App., 151 S.W.2d 886, 888. Osoba, která jako prostředek obživy vykonává práci pro druhého. Osoba, která se věnuje jakémukoli legitimnímu zaměstnání nebo plní povinnosti jakéhokoli úřadu. Devilier v. City of Opelousas, La. App., 247 So.2d 412, 416. Viz Farm labor nebo laborer; Labor; Work.

Laborers' lien. Druh nevlastnického zástavního práva, jež dává přednost dělníkovi, který pracuje proto, aby dostal svou mzdu, před obecnými věřiteli. Takováto zadržovací práva jsou obecně upravována státními zákony. Viz Mechanic's lien.

Labor-management relations. Vztahy mezi dělníky a vedením. Výraz používaný k vylíčení širokého spektra aktivit, jež se týkají vzájemných vztahů mezi zaměstnanci a zaměstnavateli, ať už jsou členy odborů nebo nejsou. Viz Fair Labor Standards Act; Labor-Management Relations Act; National Labor Relations Act; National Labor Relations Board; Wage and hour laws.

Labor-Management Relations Act. Federální zákon (Taft-Hartleyův zákon), který reguluje určité aktivity odborů, umožňuje vést spory proti odborům pro nezákonné akty, zakazuje určité stávkové a bojkotové akty a poskytuje mechanismy pro řešení stávek, jež se týkají výjimečného stavu v zemi. 29 U.S.C.A. § 141 a násl.

Labor organization. Jakákoli organizace jakéhokoli druhu nebo jakákoli agentura nebo zaměstnanecký reprezentační výbor, skupina, sdružení nebo program, na němž se účastní zaměstnanci a který, ať už vcelku nebo zčásti, existuje za tím účelem, aby jednal se zaměstnavateli v záležitostech stížností zaměstnanců, pracovních sporů, mezd, mzdových tarifů, pracovní doby nebo jiných požadavků či pracovních podmínek, a jakákoli konference, generální výbor, společná nebo systérová rada nebo společná komise, která je podřízená ná-

rodní nebo mezinárodní odborové organizaci, jinému než státnímu nebo místnímu odborovému orgánu. National Labor Relations Act. § 2(5); 29 U.S.C.A. § 152(5).

Sdružení dělníků, kteří obvykle, ne však nezbytně, patří k témuž oboru nebo k několika blízkým oborům; usiluje společnými akcemi o zajištění nejpříznivějších podmínek, pokud se týče mezd, pracovní doby apod., pro své členy.

Viz také Closed shop; Labor union; Open shop.

Labor picketing. Stávková hlídka. Hlídkování při pohybu u vchodu nebo poblíž vchodu pro zaměstnavatele nebo zákazníky, přičemž se obvykle nosí transparenty se stručnými texty tlumočícími podstatu požadavků odborů. Některé formy picketingu jsou zakázány. Lan-drum—Griffin Act., § 8(b)(7). Viz také Picketing.

Labor relations acts. Pracovní právní předpisy, resp. zákony. Státní a federální zákony, upravující vztahy mezi zaměstnavateli a zaměstnanci; např. Fair Labor Standards Act; Equal Pay Act. Viz Labor—management relations.

Labor Relations Board. Viz National Labor Relations Board.

Labor standards. Viz Fair Labor Standards Act.

Labor union. Odborový svaz. Spojení nebo sdružení dělníků organizovaných za účelem zajišťování příznivějších mezd, zlepšování pracovních podmínek, výhodnější pracovní doby a pod., a pro řešení stížností na zaměstnavatele. Takové svazy obvykle reprezentují pracovníky určitého oboru, řemeslníky a jiné kvalifikované dělníky (např. instalatéry, řidiče nákladních aut). Viz také Labor organization; Union.

Lacey Act. Zákon Kongresu z 25. května 1900, podle nějž mohou státy aplikovat honební zákony na zvířata, ptáky atd., dovezené z jiných států nebo zemí. Viz 16 U.S.C.A. § 661 a násl. Viz také Game laws.

La chambre des esteilles. Hvězdčicová komora, soudní dvůr zrušený v roce 1641.

Laches. Nedbalost, zameškání. „Doctrine of laches“ (doktrína nedbalosti) je založena na pravidle, že spravedlnost pomáhá bdělému a nikoli těm, kdo svých práv nedbají. Je definována jako zanedbání prosazování právo nebo požadavek, který, posuzován společně s uplynutím doby a dalšími okolnostmi způsobujícími újmu protistraně, překáží u soudu rozhodujícího podle ekvity. Woodet Shores Property Owners Ass'n, Inc. v. Matthews, 37 Ill. App.3d 334, 345 N.E.2d 186, 189. Zanedbání na nerozumnou a nevysvětlenou dobu za okolností dovolujících při náležité péči učinit to, co má být v právu učiněno. Lake Development Enterprises, Inc. v. Kojetinsky, Mo. App., 410, S.W.2d. 361, 367.

Zanedbání nebo opomenutí uplatňovat právo, které ve spojitosti s uplynutím doby a dalšími okolnostmi způsobuje újmu protistraně. People ex rel. Mulvey v. City of Chicago, 292 Ill. App. 589, 12 N.E.2d 13, 16; zanedbání nebo opomenutí, učinit to, co se učiniti mělo, jako předpoklad, že někdo se zřekl práva či nároku, Eldridge v. Idaho State Penitentiary, 54 Idaho 213, 30 P.2d 781, 784; nedbalost, při níž byl někdo jiný přinucen změnit svůj občanský vztah k majetku nebo právu, Heyburn Bldg. Co. v. Highland Motor Transfer Co., 245 Ky. 514, 53, S.W.2d 944, 946; zanedbání nebo opomenutí vhodně uplatňovat právo, Davidson v. Grady, C.C.A. Fla., 105 F.2d 405, 408; opomenutí něčeho, co by mohla strana učinit a co by podle rozumného očekávání mohla

učinít pro obhajobu nebo uplatnění svých práv, McCauley v. Northern Texas Traction Co., Tex. Civ. App., 21 S.W.2d 309, 313; opomenutí učinit to, co vyžaduje zákon k ochraně něčích práv za okolností, jež uvádějí v omyl nebo poškozují protistranu; nepřiměřený, nevhodný, neomluvitelný, nevysvětlený nebo nerozumný odklad při uplatňování práva, Loveland Camp No. 83, W.O.W., v. Woodmen Bldg. & Benev. Ass'n, 108 Colo. 297, 116 P.2d 195, 199; nerozumný a nevysvětlený odklad při prosazování práva, který způsobuje nevýhodu pro druhého Kennedy v. Denny, 237, Ky. 649, 36, S.W.2d 41, 42.

Chování strany, která přivedla druhou stranu do situace, kde budou její práva ohrožena a její obhajoba bude stížena, je základem nedbalosti (zanedbání povinné péče). State v. Abernathy, 159 Tenn. 175, 17, S.W.2d 17, 19. Znalost, nerozumný odklad a změna postavení jsou podstatné prvky. Shanik v. White Sewing Mach. Corporation, 25 Del. Ch. 371, 19 A.2d 831, 837. „Laches“ vyžaduje prvek překážky uplatnění žalobního nároku, nebo zanedbání, které oslabilo pozici obžalovaného. Scarbrough v. Pickens, 26, Tenn. App. 213, 170, S.W.2d 585, 588. Viz také Equitable estoppel.

Laches, estoppel by. Opomenutí učinit něco, co mělo být učiněno, nebo opomenutí uplatňovat nárok nebo prosazovat právo ve vhodnou dobu. Hutchinson v. Kenney, C.C.A.N.C., 27 F.2d 254, 256. Zanedbání učinit něco, co měl někdo učinit, nebo zanedbání toho, usilovat o uplatnění práva ve vhodnou dobu. Druh „equitable estoppel“ nebo „estoppel by matter in pais“. Viz Equitable estoppel; In Pais, estoppel.

Prvkem této doktríny je, že údajná změna postavení obžalovaného k horšímu musela být vyvolána nebo musela být důsledkem chování, nesprávnou prezentací nebo mlčením žalobce. Croyle v. Croyle, 184 Md. 126, 40 A.2d 374, 379. Takové zdržení při uplatňování práva, že postavení druhé strany se natolik změnilo, že nemůže být vráceno do původního stavu. Wisdom, s Adm'r v. Sims, 284 Ky. 258, 144 S.W.2d 232, 235, 236. Podstatou „laches“ je překážka žalobního nároku. Burke v. Gunther, 128 N. J. Eq. 565, 17 A.2d 481, 487. K vytvoření „překážky žalobního nároku zanedbáním“ musí strana, o níž se má za to, že ztratila žalobní právo, se znalostí transakce učinit něco, aby uvedla druhou stranu v omyl k její škodě. Wisdom's Adm'r v. Sims, 284, Ky. 258, 144 S.W.2d 232, 235, 236. Viz také Laches.

Lack of jurisdiction. Nedostatek soudní pravomoci (jurisdikce). Tento výraz může znamenat buď nedostatek pravomoci soudu jednat konkrétním způsobem nebo poskytnout určité druhy prostředků nápravy. In re Rowe's Estate, 66 Cal. App.2d 594, 152 P.2d 765, 770. Může spočívat v naprostém nedostatku pravomoci soudu jednat nebo v nedostatku pravomoci jednat v určitém případě, protože podmínky nezbytné pro výkon jurisdikce nebyly vyhovující, nebo může spočívat v nedostatku jurisdikce týkajícím se projednávané otázky nebo osoby. Viz Jurisdiction.

La conscience est la plus changeante des règles. Svědomí je ze všech pravidel nejpřeměnlivější.

Lacta. Ve starém anglickém právu závada v hmotnosti peněz: nedostatečná váha („lack“ of weight). Toto slovo a sloveso „lactare“ je užíváno v porotě (assise) nebo v zákoně z 6. roku panování krále Jana.

Lada. Ve starém anglickém právu soudní dvůr; lade nebo lath.

V saském právu očista nebo proces, při němž se nějaká osoba očistila od obvinění; jako např. přísahou nebo Božím soudem. Koryto řeky, vodní tok; příkop nebo kanál, pomocí něhož se odvodňují močály. Ve staré angličtině *lade* nebo *lode*.

Lade or lode. Ústí řeky.

Laden in bulk. Termín z námořního práva, používaný pro loď naloženou nákladem, který není ani v sudech, krabicích, žocích či v bednách, nýbrž je volně uložen v nákladovém prostoru, chráněném před mokrem a vlhkostí řadou rohoží a množstvím ochranných desek. Obvykle tak je dopravován na lodi náklad obilí, soli a pod.

Lading bill of. Viz Bill of lading.

Lady. V anglickém právu titul patřící manželce peera a (ze zdvořilosti) manželce baroneta nebo rytíře, a také kterékoliv ženě, ať už provdané nebo svobodné, jejíž otec byl šlechtic s titulem ne nižším než hrabě.

Lady—court. Ve starém anglickém právu soud manželky majitele panství.

Lady's friend. Vystupování úředníka anglické Dolní sněmovny, jehož povinností bylo zajistit vhodné zaopatření pro ženu, jestliže její manžel usiloval zvláštním aktem parlamentu o rozvod. Zákon z roku 1857 zrušil parlamentní rozvody a s tím i tento úřad.

Laen. (Anglosasky). Půjčka. Viz Beneficium.

Laenland. Půda. Půda poskytnutá nájemci a dvěma nebo třem jeho následným dědicům; synonymum loan land. Tento druh držby byl zřejmě nahrazen držbou „by book“ nebo „bocland“. Viz Folc—land.

Laesa majestas. Lat. Velezrada, nebo urážka majestátu. Jde o větu převzatou z civilního práva a kdysi znamenající jakýkoli trestný čin proti králově osobě nebo důstojnosti.

Laesione fidel, suits pro. Procesy u církevních soudů pro trestné činy proti svědomí, neplacení dluhů nebo porušování občanských smluv. Tento pokus přeměnit církevní soudy v soudy ekvity byl přerušen Clarendonskými konstitucemi z r. 1164. 3 Bl. Comm. 52.

Laesio ultra dimidium vel enormis. V římském právu újma, kterou jedna ze stran utrpěla v důsledku nerovnoprávné smlouvy, kdy druhá strana získala mnohem víc, než je hodnota předmětu sporu; např. když prodávající nedostal polovinu hodnoty prodaného majetku nebo kupující zaplatil víc než dvojnásobek hodnoty.

Laesiwerp. Věc odevzdaná do rukou nebo pravomoci někoho jiného; věc (pře)daná nebo dodaná.

Laet. Ve starém anglickém právu jedna ze tříd mezi otroky a svobodnými.

Lafordswic. V saském právu zrada na pánovi nebo veliteli.

Laga. Lat., ze saského „lag“. Právo; zákon.

Lagan. Viz Ligan.

Lage. Zákon v raných saských dobách, např. Danelage, Marcen—lage a West Saxon Lage (viz tato hesla).

Lage day. Ve starém anglickém právu den práva; den otevřeného soudu; den okresního soudu; soudní den.

Lage—man. Práva dbalý člověk; dobrý, práva dbalý muž. Porotce.

Laghday or lahdy. Den otevřeného soudu; den okresního soudu.

Lagu. Ve starém anglickém právu zákon; rovněž užíváno k označení území nebo okresu, v němž určité právo platilo, resp. v němž platil určitý zákon, např. *Dena lagu*, *Mercna lagu* atd. Viz Lage.

Lahslit. Porušení práva. Pokuta za trestný čin, totiž dvanact „ores“.

Lahman or lagemannus. Staré označení pro právníka.

Laicus. Lat. Laik. Kdo nepřijal žádné svěcení anebo kdo nezastává duchovní úřad.

Lairwite or lairesite. Pokuta za cizoložství nebo smilstvo, dříve placená pánům některých panství.

Lais gents. L. Fr. Laici; porota.

Laissez—faire. Vyjadřuje politicko-ekonomickou filozofii, podle níž stát mohl umožnit, aby trh fungoval relativně bez omezení a zásahů.

Laity. Osoby, které netvoří část duchovenstva.

Laiz, leez. (O. Fr.) legát.

Lake. Značně velká plocha stojící vody v prohloubeně země nebo rozšířená část řeky. Vnitrozemská vodní plocha nebo přirozeně uzavřená pánev sloužící k odvodnění okolní země; nebo vodní plocha značné velikosti obklopená zemí; rozšířená část řeky nebo laguna. Wood v. Maitland, 169 Misc. 484, 8 N.Y.S.2d 146, 150. Vodní plocha více či méně stojatá, do níž přitéká voda z odvodňovací sítě. Amerada Petroleum Corporation v. State Mineral Board, 203 La. 473, 14 So.2d 61, 68, 69. Vnitrozemská vodní plocha značného rozsahu, která zaplňuje přírodní pánev nebo proláklínu v zemském povrchu pod obvyklou drenážní hladinou oblasti. Keener v. Sharp, Mo. App., 95 S.W.2d, 648, 652. Velká vodní plocha obsažená v proláklině zemského povrchu a zásobovaná vodou z odvodňovací sítě více či méně rozsáhlé oblasti.

La ley favour la vie d'un home. Právo přeje životu člověka.

La ley favour l'enheritance d'un home. Právo přeje odkazu (dědictví) člověka.

La ley voit plus tost suffer un mischeife que un incovenience. Právo strpí spíše újmu než nesnáze. Pokud jde o nesnáze, má se za to, že je lépe porušit kteroukoli z právních zásad, než aby soukromník utrpěl ztrátu.

Lambard's Archaion. Pojednání o anglickém vysokém soudním dvoru od Williama Lambarda, zveřejněné v roce 1635.

Lambard's Archaionomia. Dílo publikované v r. 1568, jež obsahovalo anglosaské zákony Viléma Dobyvatele a Jindřicha I.

Lombard's Eirenarcha. Dílo o úřadu smírčího soudce, jež bylo publikováno ve dvou vydáních, první v r. 1579 a druhé v r. 1581, anglicky vyšlo v r. 1599.

Lambeth degree. V anglickém právu hodnota udělovaná arcibiskupem z Canterbury na truc univerzitám.

Lame duck. „Chromá kachna“; Zruinovaný spekulant. Volený funkcionář, který má být vystřídán jiným, už zvoleným zástupcem, mezi dobou zvolení svého nástupce a datem jeho nástupu do funkce. Spekulant na burze, který překročil své možnosti a nemůže dostát svým závazkům.

Lame Duck Amendment. Dvacátý dodatek k Ústavě USA, který ruší krátké funkční období Kongresu.

Lame duck session. Zasedání zákonodárského sboru pořádané po zvolení nových členů, avšak před jejich uvedením do funkce, a tudíž takové, při němž někteří členové hlasují jako volení funkcionáři naposledy, protože se jim nepodařilo dosáhnout znovuzvolení ani neodešli dobrovolně na odpočinek.

Lammas lands. Pozemky, na nichž mají právo pást jiné osoby než je vlastník zhruba od 1. srpna (Lammas) nebo doby žní až do doby setby.

Land. V nejobecnějším smyslu slova zahrnuje jakýkoli pozemek, půdu nebo zemi všeho druhu včetně polí, luk, pastvin, lesů, mokřin, vod, bažin a skal. State v. Coffee, 556, P.2d 1185, 1193, 97 Idaho 905. Ve svém omezenějším smyslu znamená „land“ množství a charakter pozemkového majetku, jež může nějaká osoba vlastnit. Holmes v. U.S., C.C.A. Okl., 53 F.2d 960, 963. „Land“ může znamenat jakoukoli nemovitost nebo nárok (podíl) na pozemky, ať už zákonně nebo pramenící z ekvity, stejně tak jako služebnosti a nehmotné pozůstalosti. Reynard v. City of Caldwell, 55 Idaho, 342, 42 P.2d 292, 297. Pozemek je jedna věc a nemovitost na pozemku je druhá věc, protože majetkové právo k pozemku je čas na pozemku nebo pozemek na čas.

Technicky znamená země cokoli, co může být drženo a o výrazu se má za to, že zahrnuje všechny věci trvalé, hmotné povahy a dokonce i nehmotné povahy za předpokladu, že jsou trvalé. Reynard v. City of Caldwell, 55 Idaho 342, 42 P.2d 292, 296. Obvykle se tohoto výrazu používá jako popisu předmětu vlastnictví a nikoli vlastnictví. Southern Pac. Co. v. Riverside County 35 Cal. App.2d 380, 95, P.2d 688, 692.

Půda je součástí země, ať jsou ingredience, z nichž se skládá, jakékoli — hlína, skála, nebo jiná substance a zahrnuje volný či obsazený prostor sahající neomezeně směrem nahoru stejně tak jako dolů, přičemž podléhá všem předepsaným omezením, pokud jde o využití vzdušného prostoru a práv pro využívání vzdušného prostoru zaručených zákonem. Calif. Civil Code, § 659 viz Air rights.

Výrazu země („land“) lze používat zaměnitelně s výrazem majetek („property“); může zahrnovat vše, co lze klasifikovat jako nemovitost nebo nemovitý majetek. Reynard v. City of Caldwell, 55 Idaho 342, 42 P.2d 292, 297.

Viz také Lands; Ownership; Parcel; Partition; Property (Real property); Real estate.

Accommodation lands. Viz Accommodation Lands.

Bounty lands. Viz Bounty.

Certificate lands. Viz Certificate lands.

Crown lands. Viz Crown lands.

Demesne lands. Viz Demesne.

Donation lands. Viz Donation lands.

Fabric lands. Viz Fabric lands.

General land office. Viz General Land Office.

Land Patent. Viz Patent.

Mineral lands. Viz Mineral lands.

Place lands. Viz Place lands.

Public Lands. Viz Public lands.

School lands. Viz School.

Seated land. Viz Seated land.

Swamp and overflowed lands. Viz Swamp and overflowed lands.

Tide lands. Viz Tide.

Land. Otevřené pole bez lesa; zatrávněný pozemek nebo trávník.

Landagende, landhlaford or landrica. V saském právu majitel pozemku; pán půdy.

Land bank. Federálně vytvořená banka podle zákona Federal Farm Loan Act a organizovaná k poskytování půjček na zemědělskou zástavu na nízký úrok. Může rovněž označovat program, při němž je půda vyčleněna ze zemědělské výroby pro použití jako rezervace nebo k zalesňování, resp. k zakládání školek; jako taková se někdy nazývá Půdní banka (Soil Bank). Viz Federal Home Loan Banks.

Landboc. V saském právu výsadní listina nebo smlouva, kterou se poskytovala nebo na základě níž se držela půda nebo nemovitosti.

Land boundaries. Meze pozemkové držby označené lineárním měřením hranic nebo úhly podle světových stran či stacionárními značkovači. Viz Boundaries; Forty Landmark; Land measure; Legal description; Lot line; Metes and bounds; Plat map; Section.

Land certificate. Státní obligace opravňující vlastníka zabezpečit určené množství pozemků při dodržování zákonných požadavků. State v. Balli, Tex. Civ. App., 173, S.W.2d 522, 538. Obsahuje popis pozemku podle zápisu v rejstříku a jméno a adresu majitele a je *prima facie* důkazem pravdivosti údajů v něm uvedených. Viz rovněž Land warrant.

Landcheap. Ve starém anglickém právu starobylá zvyková pokuta, placená buď v penězích nebo v dobytku, při každém zcizení pozemků ležících uvnitř nějakého panství nebo v mezích nějakého svobodného okrsku.

Land contract. Viz Land sale contract.

Land cop. Prodej pozemku, který byl prokázán ve starém anglickém právu předáním prutu nebo festuky (*festuca v.t.*) jakožto symbolu držby, který dal prodávající správci (zástupci koruny) a ten zase kupujícímu. Převod se dává u soudu, jak se předpokládá pro zajištění jeho lepší evidence a k zajištění nároků očekávaných dědiců.

Land court. Pozemkový soud, soud ve věcech pozemkových. V Massachusetts má takový soud výlučnou původní jurisdikci ve všech žádostech o registraci nároků na pozemky v rámci Commonwealthu (= Massachusetts) a pravomoc projednávat všechny otázky vznikající kolem takových žádostí a rozhodovat o nich. Má výlučnou původní jurisdikci nad writy o zaknihování a různými peticemi o vyjasnění nároků na nemovitý majetek; nad peticemi o určení platnosti a rozsahu obecních pásmových výnosů, předpisů a úprav; původní souběžnou obecnou ekvitní jurisdikci v záležitostech týkajících se pozemků, s výjimkou případů specifického plnění smluv jich se týkajících; výlučnou původní jurisdikci, pokud jde o zabavování a poskytování daňových výjimek; a má původní pravomoc, souběžnou s Nejvyšším soudem, vyššími soudy a soudy pro věci pozůstalostní, v řízení o vydání určovacího rozsudku.

Land damages. Viz Damages.

Land department. Viz Bureau of Land Management; Interior Department.

Land descriptions. Viz Land boundaries.

Land district. Část státu nebo území, zřízená federálním orgánem, v němž je umístěn pozemkový úřad Spojených států s „rejstříkem pozemkového úřadu“ a „výběřím veřejných peněz“ pro správu veřejných pozemků v rámci obvodu.

Landed. Spočívající v nemovitosti nebo pozemku; (osoba) vlastníci půdy.

Landed estate or property. Hovorová fráze k označení nemovitého majetku. Obvykle znamená právní nárok na pozemek a týkající se pozemku. Nemovitost obecně, nebo někdy, při místním použití, předměstský nebo venkovský pozemek na rozdíl od nemovitosti situované v intravilánu (v zastavěné krajině).

Landed estates court. V anglickém právu soudy ustanovené zákonem za účelem pohotovějšího a snazšího vyřizování otázek zadlužené nemovitosti. Tyto soudy byly poprvé zřízeny v Irsku zákonem 11 & 12 Vict., c. 48, který, protože byl nedokonalý, byl vystřídán zákonem 12 & 13 Vict., c. 77. Cílem těchto zákonů bylo umožnit majitelé nebo nájemci na dobu kratší než 63 let obrátit se na zmocněnce, kteří zřídili soud uchovávací soudní zápisu za účelem řízení prodeje zatíženého pozemku. Tento soud byl nazýván Incumbered Estates Court (soudem pro zadlužené nemovitosti). Nový soud nazvaný Landed Estates Court byl vytvořen na základě zákona 21 & 22 Vict., c. 72, který zrušil bývalý soud a ustavil stálý tribunál.

Landed securities. Hypotéky nebo jiná zadlužení, týkající se půdy.

Landefricus. Statkář; hospodář; pán půdy.

Landegandman. Ve starém anglickém právu druh zvykového nájemce nebo podřízeného nájemce panství.

Land gabel. Daň nebo nájemné z pozemku.

Land grant. Darování veřejného pozemku některé nižší územní jednotce, soukromé společnosti nebo jednotlivci; jako např. od Spojených států státu nebo železniční společnosti na pomoc při stavbě její trati. Viz také Land patent pod Patent.

Landhlaford. Ve starém anglickém právu majitel pozemku; pán půdy.

Land improvements. Viz Improvement.

Landing. Místo na řece nebo jiném splavném toku či vodě, kde se nakládá a vykládá zboží, kde nastupují a vystupují cestující nebo kde vyjíždějí nebo se vracejí rekreační čluny. Terminál na řece nebo jiném splavném toku či vodě určený těmto účelům. Akt nebo proces návratu na zem po plavbě nebo letu. Viz rovněž Port.

Landirecta. V saském právu služby a povinnosti uložené všem, kdo měli v držbě půdy, včetně tří závazků zvaných „*trinoda necessitas*“ (v.t.); něco jako pozemková práva.

Land, law of. Viz Law of the land.

Landlocked. Výraz používaný pro kus země, patřící jedné osobě a obklopené pozemky patřícími jiným osobám, takže se k ní nelze přiblížit jinak, než přes jejich pozemky. Přístup k takovému pozemku bude normálně cestou služebnosti od majitele přilehlého pozemku.

Landlord. Ten, kdo má v držbě pozemky nebo práva na nemovitost. Majitel pozemkového nebo nájemního

majetku, který tento majetek pronajal jiné osobě zvané „tenant“, nájemce. Také zvaný „lessor“, pronajímatel.

Landlord and tenant relationship. Věta užívaná k označení běžného právního vztahu mezi pronajímatelem a nájemcem nemovitosti. Vztah je smluvní. Smith v. Royal Ins. Co., C.C.A. Cal. 111 F.2d 667, 670, 671. Pronájem pozemků (nebo dohoda o něm) na dobu několika let, z roku na rok, na doživotí nebo podle libosti vytváří vzájemný vztah. Vztah existuje tam, kde jedna osoba užívá nemovitosti někoho jiného na základě titulu nebo práv od něho odvozených a s jeho dovolením nebo souhlasem. Musí existovat právo navrácení majetku statkáři, nemovitosti nájemci, převod držby a kontrola majetku a obecně smlouva, ať už výslovná či implikovaná. Coggins v. Gregorio, C.C.A.N.M., 97 F.2d 948, 950, 951. Viz také Lease.

Landlord's warrant. Příkaz k zabavení zboží; příkaz statkáře zabavit zboží a nemovitý majetek nájemci a prodát je ve veřejném prodeji, s cílem dosáhnout splacení nájmu nebo dodržení jiných ustanovení nájemní smlouvy. Viz Distraint; Distress; Viz také Habitability (Warranty of habitability).

Land management. Viz Bureau of Land Management.

Landmark. Charakteristický rys pozemku, milník, mezník nebo jiná stavba vybudovaná na hraniční linii dvou sousedících nemovitostí k označení této hranice. Odstranění mezníku je žalovatelným porušením práva. Budova nebo místo historického významu. Viz také Monument.

Landmark decision. Rozhodnutí Nejvyššího soudu, jež podstatně mění existující právo. Viz např. Brown decision; Miranda rule.

Land measure. 1 míle (mile) — 80 měřických řetězců (chains), 320 tyčí (rods), 1.769 yardů (yards) nebo 5.280 stop (feet). 16 1/2 stopy (feet) — 1 tyč (rod), perch nebo prut (pole). 1 měřický řetězec (chain) — 66 stop (feet), 100 článků (links) nebo 4 tyče (rods). 1 článek (link) — 7,92 palce (inches). 25 článků (links) — 1 tyč (rod). 4 tyče (rods) — 1 měřický řetězec (chain). 144 čtverečných palců (square inches) — 1 čtverečná stopa (square foot). 9 čtverečných stop (square feet) — 1 čtverečný yard (square yard). 30 1/4 čtverečných yardů (square yards) — 1 čtverečná tyč (square rod). 160 čtverečných tyčí (square rods) — 1 akr (acre). 10.000 čtverečných článků (square links) — 1 čtverečný měřický řetězec (square chain). 10 čtverečných měřických řetězců (square chains) — 1 akr (acre). 1 akr (acre) — 208.708 stop (feet) krát 208.708 stop (feet). 1 akr (acre) — 43.560 čtverečných stop (square feet). 1 akr (acre) — 4.840 čtverečných yardů (square yards). 1 akr (acre) — 160 čtverečných tyčí (square rods). 640 akrů (acres) — 1 čtverečná míle (square mile) nebo úsek (section). 36 čtverečných mil (square miles) nebo úseků (sections) — 1 územní jednotka (township). Viz také Land boundaries; Survey.

Land offices. Vládní úřadovny, řízené Bureau of Land Management, zřizované především v západních státech, pro místní podnikání, týkající se zeměměřického průzkumu, polohy, osídlení, předkupního práva a prodeje veřejné půdy. Někdejší primární funkcí těchto úřadoven bylo vykonávat správu ve věcech darování veřejných pozemků (land grants).

Land patent. Dokument, kterým se realizuje darování veřejného pozemku; také půda takto darovaná. *Viz také Patent.*

Land-poor. Výraz používaný k označení osoby, jež sice vlastní rozsáhlé pozemky, nemá však dostatek hotovosti k placení účtů, protože např. pozemek je nevyňosný, trh s obilím je v depresi a pod.

Land reeve. Ve starém anglickém právu osoba, jejímž úkolem bylo dohlížet na určité části farmy nebo nemovitosti; věnovat pozornost nejen lesům a ohradám, nýbrž také stavu plotů, bran, budov, soukromých cest, stezek pro dobytek a vodním tokům; a stejně tak i dohlížet na obecní majetek a neoprávněné zásahy všeho druhu a kromě toho zabraňovat nebo odhalovat plýtvání a pustošení všeobecně, ať už ze strany nájemníků nebo ostatních; a hlásit tyto věci hospodáři nebo správci pozemků.

Land revenues. Tento výraz označuje příjmy z pozemků, které ve Velké Británii patří Koruně. Tyto pozemky byly natolik postupovány poddaným, že jsou nyní jen velmi omezené.

Landrum-Griffin Act. Federální zákon vyhlášený v r. 1959, známý jako Labor-Management Reporting and Disclosure Act, jehož smyslem bylo omezit korupci ve vedení odborů, nedemokratické vedení vnitřních odborových záležitostí a kromě toho prohlásit za nezákonné určité druhy sekundárních bojkotů a ustanovení o „horkém zboží“ (hot cargo) v kolektivních smlouvách. 29 U.S.C.A. § 401 a násl.

Lands. Tento výraz, množné číslo od slova „land“ je v common law pokládán za slovo méně extenzivního významu než „tenements“ nebo „hereditaments“. V některých státech však bylo zákonem stanoveno, že má zahrnovat oba dva tyto výrazy. *Viz také Land.*

Land sale contract. Smlouva pro koupi a prodej pozemku, při jejich realizaci se převádí právní titul. Termín se obvykle vztahuje na smlouvu o prodeji pozemku na splátky, přičemž kupující (vendee) obdrží právní listinu (deed), jakmile prodávajícímu (vendor) zaplatí poslední splátku. Prodávající si ponechá právní titul k majetku (deed) jako záruku zaplacení dohodnuté ceny. Nazývá se také „contract for deed“, „smlouva o právním titulu“ nebo „installment land contract“, „splátková smlouva o pozemku“.

Lands, public. *Viz Public lands.*

Lands, tenements, and hereditaments. Technický a nejuplněnější popis nemovitého majetku, stejně jako „goods and chattels“ je popisem movitého majetku. Výraz se týká vlastnictví k pozemkům. Denver Joint Stock Land Bank of Denver v. Dixon, 57 Wyo. 523, 122, P.2d 842, 846. Ve starém právu tato slova označovala jen nemovitost bez závad a netýkala se služebností nebo jiných nehmotných pozůstalostí. Hester v. Sawyers, 41 N.M.497, 71 P.2d 646, 649.

Land tax. Pozemková daň. Daň z nemovitého majetku (property tax). Daň předepsaná zákonnému nebo oprávněnému vlastníkovu nemovitého majetku podle zjištěné hodnoty jeho pozemku. Daň z půdy. Texas Co. v. Moynier, 129, Cal. App. 738, 19 P.2d 280, 282. *Viz Property tax.*

Land tenant. Osoba, která má skutečně pozemek v držbě.

Land Titles and Transfer Act. Anglický zákon (38 & 39 Vict., c. 87) zřizující restíky právních titulů k nemovitému

majetku a obsahující různá ustanovení o převodech pozemků a jejich evidenci. Je určitou analogií k zákonům o registraci v amerických státech; *např.* Registry of Deeds office v mnoha státech. Tento zákon byl nahrazen systémem registrace právních titulů v roce 1925.

Land trust. Uspořádání vlastnictví majetku, podle něhož na základě zákona drží správce trustu zákonný a na základě ekvity obhajitelný titul ke svěřenství, z něhož má prospěch, má osobní majetkový nárok a podržuje si pravomoc řídit správce trustu, hospodařit s příjmem a získávat příjem z majetku svěřenství. Pepper Pot II, Inc. v. Imperial Realty Co., 1 Dist., 133 Ill. App.3d 951, 88 Ill. Dec. 929, 931, 479 N.E.2d 949, 951. Svěřenství pozemku (také nazývané Illinois Land Trust) je svěřenství, v němž se základ skládá z nemovitosti a v němž smlouva propůjčuje správci trustu plnou pravomoc k zacházení s nemovitostí a úplný zákonný a ekvitní nárok na majetek svěřenství. Pokud jde o veřejné záznamy, jsou pravomoci správce trustu úplné. Tyto pravomoci jsou nicméně fakticky omezené dohodou o svěřenství zmíněnou ve smlouvě o svěřenství. Takové dohody o svěřenství typicky dávají oprávněně osobě plné moci řídit a kontrolovat. Oprávněný však nemůže zacházet s majetkem, jako kdyby svěřenství neexistovalo. Taková svěřenství jsou obvykle na dobu určitou. Na rozdíl od správců trustu podle klasického testamentárního svěřenství nebo svěřenství inter vivos mohou být správci trustu podle pozemkového svěřenství osobě odpovědní. Tailor v. Richmond's New Approach Assoc., Inc., Fla. App., 351, So.2d 1094.

Land trust certificate. Doklad poskytující účast na výnosu z vlastnictví, zatímco správce trustu si ponechává právní titul. *Viz Land Trust.*

Land use planning. Obecný výraz označující takové činnosti, jako je územní plánování, kontrola rozvoje a využívání nemovitosti, studie o dopadu na životní prostředí a pod. Mnohé státy mají zákony o plánovitě využití půdy, jež jsou doplňovány místními předpisy o územním plánování a o využívání půdy. *Viz také Master plan; Planned unit development (PUD); Zoning.*

Land waiter. V anglickém právu úředník celnice, jehož úkolem je po doručení jakéhokoli zboží toto zboží prozkoumat, ochutnat, zvážít nebo změřit a učinit o tom záznam.

Land warrant. Úřední příkaz vydaný místními pozemkovými úřady Spojených států kupcům veřejných pozemků, při jeho předložení na generálním pozemkovém úřadě ve Washingtonu obdrží převodní listinu od federální vlády. *Viz Land certificate.*

Důkaz, který na dobré protiplnění poskytuje stát o tom, že jmenovaná osoba má nárok na určitou výměru v něm specifikovaného pozemku, jehož hranice a popis může majitel úředního příkazu nechat zapsat do záznamu a zanést do mapky té části země, kde pozemek leží.

Langeman. Majitel panství.

Langemanní. Majitelé panství.

Language. Jakýkoliv nástroj sdělování myšlenek; jmenovitě lidská řeč nebo vyjádření myšlenek písmem nebo pomocí znakové řeči. Litera nebo gramatický význam dokumentu nebo písemného právního úkonu, na rozdíl od jeho ducha; např. „jazyk zákona“ (the language of the statute). Pokud jde o *offensive language*, viz *Offensive language*.

Languidus. (Lat., nemocný) V praxi common law název oznámení podávaného šerifem v případě, kdy obžalovaný, kterého v důsledku procesního úkonu zadržel, je tak nebezpečně nemocný, že jeho převoz by mohl ohrozit jeho život nebo zdraví.

Lanham Trademark Act. Federální zákon vyhlášený v roce 1946, který revidoval federální zákon o ochranných známkách a o procesu jejich registrace. Účelem zákona (15 U.S.C.A. § 1501 a násl.) je chránit veřejnost tak, aby mohla kupovat výrobek opatřený zvláštní ochrannou známkou s důvěrou, že získá výrobek, který si přeje. Rovněž chrání časově a finančně držitele investice vložené do ochranné známky před jejím zneužitím piráty a podvodníky. Getty Petroleum Corp. v. Bartco Petroleum Corp., C.A.N.Y., 858, F.2d 103. *Viz také Likelihood of confusion.*

Lanns manus. (Starofr.) Pán, majitel panství.

Lapidation. Akt ukamenování.

Lappage. Synonymum termínů „interference“, „conflict“, „interlock“, „lap“ a „overlap“, pokud se týká vydržení práva k nemovitosti. Platí pro situaci, kdy listina (smlouva), podle níž jedna strana uplatňuje nárok a postupní listina, podle níž uplatňuje nárok někdo jiný, pokrývají do značné míry též pozemek. Turk v. Wilson's Heirs, 265 Ky. 78, 98 S.W.2d 4, 8.

Lapse, v. Klouzat; míjet pomalu, tiše nebo postupně. Uklouznout; odchýlit se od správné cesty. Upadnout nebo selhat. Life & Casualty Ins. Co. of Tennessee v. Wheeler, 265 Ky. 269, 96 S.W.2d 753, 755. *Viz také Expiration; Termination.*

Lapse, n. Ukončení nebo propadnutí práva nebo výsady v důsledku toho, že se během určité doby nevykonává, resp. neuplatňuje nebo v důsledku nějakého nepředvídaného opomenutí.

Opomenutí svěřit odkaz nebo odevzdat nemovitost pro případ smrti obmyšlené osobě nebo odkazovníkovi před smrtí zůstavitele. Farmers and Merchants State Bank v. Feltis, 150 Ind. App. 284, 276 N.E.2d 204, 206. Zemře-li odkazovník před pořizovatelem závěti, odkaz propadá a spadá do zbytku, neexistuje-li zákon, který předpokládá dispozici s ním; např. když odkazovník je dítě nebo příbuzný pořizovatele závěti, odkaz přechází na potomky odkazovníka.

Zánik práva buď smrtí toho, kdo je měl nebo uplynutím určité doby. Proto pravomoc jmenovat zaniká smrtí toho, kdo ji měl, pokud ji nevyužil za svého života nebo pro případ smrti (tzn. prostřednictvím závěti).

Ukončení pojistky z důvodů nezaplacení pojistného. V dědickém právu neposkytnutí testamentárního daru. Gredig v. Sterling, C.C.A. Tex., 47 F.2d 832, 834.

Viz také Anti-lapse statute.

Lapsed devise. *Viz Devise.*

Lapsed legacy. *Viz Legacy.*

Lapsed policy. Pojistka, u níž nebyl dodržen závazek platit pojistné. Pojistka zůstávající v platnosti podle zákonných podmínek i po takovém opomenutí (normálně se poskytuje „z dobré vůle“ 30 nebo 31 dní odkladu při nesplacení pojistného).

Lapse patent. Patent na pozemek vydaný náhradou za dřívější patent na též pozemek, který byl vystaven někomu jinému, který jej však nevyužil.

Lapse statutes. Ustanovení zákonů jednotlivých států, jež zabraňují ukončení odkazů nebo jejich převedení do

zůstatku nebo intestátní posloupnosti, jestliže odkazovník nebo odkazem obmyšlená osoba zemře dříve než pořizovatel závěti, a které obvykle stanoví, že pokud je odkazovník nebo odkazem obmyšlená osoba dítětem nebo jiným příbuzným pořizovatele závěti, odkaz přechází na příbuzné tohoto odkazovníka nebo odkazem obmyšlené osoby.

Larcenous. Mající charakter krádeže; jako „zlodějské vzetí“ (larcenous taking). Uvažující o krádeži nebo mající v úmyslu krást; jako „zlodějský účel“ (larcenous purpose).

Larcenous intent. Úmysl krást. Úmysl krást existuje tam, kde osoba vědomě vezme a odnese věc někoho jiného bez jakéhokoli nároku nebo předstírání práva, se záměrem zcela o ně připravit majitele nebo je použít pro sebe.

Larceny. Krádež. Zločinné zcizování, brání a odnášení, odvádění nebo odvážení movitého majetku někoho jiného, s úmyslem jej použít nebo o něj připravit majitele. Nezákonné brání a odnášení majetku někoho jiného s úmyslem použít jej způsobem, který je neslučitelný s právy zmíněné osoby. U.S. v. Johnson, 140 U.S. App. D. C. 54, 433 F.2d 1160, 1163. Hlavními prvky krádeže jsou přímé nebo nepřímé odnětí věcí nebo majetku někoho jiného bez souhlasu a proti vůli majitele či držitele a se zločinným úmyslem, aby jich užíval ke své potřebě někdo jiný než vlastník. U.S. v. Waronek, 582 F.2d 1158.

Zmocnit se majetku podvodem, lstí nebo trikem s předem vymyšleným plánem či záměrem něco si přivlastnit, dále předat nebo zcizit je „krádež“. John v. United States, 65 U.S. App. D. C. 11, 79 F.2d 136; People v. Cook, 10 Cal. App.2d 54, 51 P.2d 169, 170.

Rozdíl, který common law činilo mezi získáním peněz pod falešnou záminkou (obtaining money under false pretenses), zpronevěrou (embezzlement) a krádeží v mnoha státech USA již neexistuje; všechny tyto trestné činy jsou zahrnuty do obecné definice „krádeže“. Některé státy dělí krádež na velkou (grand) nebo malou (petit) podle hodnoty majetku.

Viz rovněž Burglary; Robbery Shoplifting; Stolen; Theft.

Compound larceny. Kvalifikovaná krádež. Krádež nebo odcizení (theft) uskutečněné tak, že kradená, resp. odcizovaná věc se vezme buď nějaké osobě nebo z jejího domu; jinak nazývaná „smíšená“ krádež na rozdíl od krádeže „prosté“ nebo „čisté“, která není spojena s přítěžujícími okolnostmi, jako je rušení nějaké osoby nebo vniknutím do bytu. Někdy se hovoří o okradení osoby (larceny from the person).

Constructive larceny. Krádež s dedukovaným úmyslem krást. Taková krádež, při níž se zločinný úmysl přivlastnit si věc k vlastnímu používání v době zločinného odcizování zboží (asportation) vyvozuje z chování obžalovaného, přestože odcizování samo nebylo zjevně zločinné.

False pretense a larceny distinguished. Rozdíl mezi falešnou záminkou a krádeží. *Viz False pretenses.*

Grand larceny. Krádež velkého rozsahu. Vzetí a odnesení cizího osobního majetku v hodnotě nad 100,00 US dolarů (nebo nad jinou částku stanovenou v příslušné jurisdikci) s úmyslem zločinně o ni natrvalo připravit majitele nebo držitele. Rozlišuje se od „malé krádeže“ (petit larceny, v. t.) jedině hodnotou zcizeného majetku.

V Anglii byla prostá krádež původně rozdělována na dva druhy, *velká krádež* (grand larceny), kde byla hodnota zcizeného zboží vyšší než 12 penčí, a *malá krádež* (petit larceny), jestliže jeho hodnota byla 12 penčí nebo nižší. 4 Bl. Comm. 229. Rozdíl byl zrušen v Anglii St. 7 & 8 Geo. IV, c. 29, a není všeobecně uznáván ve Spojených státech, ačkoli v několika státech existuje v zákoně trestný čin velké krádeže, jejímž podstatným prvkem je mj. hodnota zcizeného zboží, jejíž výše se různí.

Larceny by bailee. Trestný čin krádeže spáchaný tím, kdo je držitelem jakékoli zástavy, který zástavu podvodně převezme nebo použije pro sebe nebo někoho jiného s výjimkou majitele, aniž by musel zastavenou věcí jakkoli hýbat či ji přemísťovat.

Larceny by extortion. Krádež doprovázená vynucováním. Osoba je vinna krádeží, jestliže záměrně získá majetek někoho jiného pohrůzkou, že: (1) způsobí tělesnou újmu kterékoli osobě nebo se dopustí jakéhokoli jiného trestného činu; nebo (2) obviní kohokoli z trestného činu; nebo (3) vyradí jakékoli tajemství ve snaze vystavit někoho nenávisť, opovržením nebo výsměchu, nebo poškodit jeho důvěryhodnost nebo obchodní vážnost; nebo (4) podnikne nebo odepře nějaký zásah jako osoba v úřední funkci nebo takovou osobu přiměje k tomu, aby něco učinila či neučinila; nebo (5) způsobí stávkou nebo její pokračování, bojkot nebo jinou kolektivní neoficiální akci, jestliže nebude požádáno o majetek nebo majetek nebyl získán k prospěchu skupiny, v jejímž zájmu činitel údajně jedná; nebo (6) bude svědčít nebo poskytne informace nebo odepře svědectví nebo informaci, týkající se zákonného nároku nebo obhajoby někoho jiného; nebo (7) způsobí jakoukoli jinou újmu, která neprospěje aktivnímu účastníkovi události. Model Penal Code, § 223.4. *Viz také* Extortion.

Larceny by fraud or deception. Krádež podvodem nebo klamem. Osoba je vinna krádeží, jestliže úmyslně získá podvodem majetek někoho jiného. Osoba se dopouští podvodu, jestliže záměrně: (1) vytváří nebo posiluje falešný dojem, včetně falešného dojmu, pokud jde o právo, hodnotu, úmysl nebo jiný stav myslí; s výjimkou podvodu, pokud jde o úmysl osoby, vyvozený ze samotného aktu, že následně nesplnila slib; nebo (2) zabraňuje jinému získat informace, jež by ovlivnily jeho úsudek o právní transakci; nebo (3) nenapravit falešný dojem, který předtím podvodník vytvořil nebo posílil, nebo o němž podvodník ví, že ovlivní někoho jiného, kdo je s ním ve svěřenském nebo důvěrném vztahu; nebo (4) neohlásí známé zástavní právo, protinárok nebo jinou zákonnou překážku užívání majetku, který převádí nebo zatěžuje při uvažování o získaném majetku, at' je taková překážka platná či ne, nebo at' je oficiálně zaznamenána nebo ne. Model Penal Code, § 223.3.

Larceny by trick. *Viz Larceny by fraud or deception, výše.*

Larceny from the person. Akt vzetí majetku od osoby pouhým jeho odnětím osobě nebo vytažením z kapsy. State v. Stanton, Mo., 68 S.W.2d 811, 812. Krádež spáchaná v situaci, kdy zcizený majetek je na osobě nebo v bezprostředním dohledu nebo opatrování osoby, na níž je spáchaná krádež, avšak bez použití síly nebo násilí, jež by znamenaly loupež, včetně kapsářství (pick-pocketing) a podobných trestných činů.

Larceny of auto. *Viz* Auto theft.

Larceny of property lost, mislaid, or delivered by mistake. Krádež věci ztracené, založené nebo omylem doručené. Osoba, která získá moc nad majetkem jiné osoby, o němž je jí známo, že byl ztracen, založen nebo omylem doručen, pokud jde o povahu či o množství majetku nebo identitu příjemce, je vinna krádeží, jestliže, s cílem připravit o něj majitele, nepodnikne rozumná opatření k navrácení majetku osobě, jež je oprávněná jej mít. Model Penal Code, § 223.5.

Mixed larceny. Jinak nazývaná „sdrúžená“ nebo „složitá krádež“; je to krádež doprovázená přitěžujícími okolnostmi nebo násilím vůči osobě, nebo odcizením věci z domu.

Petit (Petty) larceny. Drobná krádež. Krádež věci, jejíž hodnota je nižší než zákonem stanovená (např. 100 amerických dolarů). V common law bylo kritériem 12 penčí. *Srovnej* Grand larceny, výše.

Simple larceny. Zločinné nebo nezákonné vzetí a odnesení osobních věcí jiné osoby s úmyslem krást, nedoprovázené násilnými akty. Krádež, která není komplikovaná nebo zhoršená násilnými akty. Okradení osoby s použitím síly nebo násilí se nazývá „sdrúžená“ krádež (compound larceny).

Larger parcel. Termín používaný při transakcích souvisejících s odnímáním majetku ze soukromého vlastnictví v rámci „eminent domain“ (vyvlastňování za náhradu pro veřejné účely); znamená, že odnímaný „balík“ není úplný balík, ale část „většího balíku“. Majitel má tudíž právo na odškodnění z důvodů oddělení a kromě toho podle hodnoty odnímaného „balíku“. Musí zde být jednota vlastnictví a použití a spojitost mezi předměty vlastnictví; federální soudy a některé státy však nevyžadují spojitost v případech, kde je jasná jednota užívání.

Larons. Ve starém anglickém právu zloději.

Lascivious. Usilující o roznícení chťiče; oplzlý; neslušný; obscénní; sexuální nečistota; usilující zkazit morálku, co se týče sexuálních vztahů; prostopášný. *Viz* Swearingen v. U.S., 161, U.S. 446, 16 S. Ct. 562, 40 L. Ed. 765; People on Complaint of Sumner v. Dial Press, 182, Misc. 416, 48 N.Y.S.2d 480, 481; Dunlop v. U.S., 165 U.S. 486, 17 S. Ct. 375, 41 L. Ed. 799. Chování, jež je nemravné, oplzlé a chlípivé a usiluje o vyvolání smyslných nebo oplzlých emocí. *Viz* Lewd; Obscene.

Lascivious cohabitation. Nemravné soužití. Trestní čin, jehož se dopouštějí dvě osoby, které — ač nejsou manželi — spolu žijí v jednom obydlí jako muž a žena a provozují pohlavní styk. Takový trestný čin, pokud stále ještě trvá, je jen zřídka stíhán.

Last, n. Ve starém anglickém právu znamená břemeno; také váhovou míru používanou pro určité komodity velikých rozměrů.

Last, adj. Poslední; konečný; závěrečný; nejnovější.

Last antecedent rule. Zásada pro výklad zákonů, podle níž vztažná nebo něco charakterizující slova mají být použita ke sloům nebo větám, jež je bezprostředně předcházejí a nikoli ke sloům, větám nebo klauzulím vzdálenějším, pokud takové rozšíření nebo zahrnutí jasně nevyžaduje smysl a význam kontextu nebo pokud nevyjde najevo na základě prozkoumání celého aktu.

Last clear chance doctrine. Doktrína poslední jasně šance. Tato doktrína umožňuje žalobci v nedbalostní žalobě, aby nehlédě na vlastní nedbalost dostal náhra-

du škody, pokud dokáže, že obžalovaný měl poslední jasnou šanci zabránit nehodě. Jarrett v. Madifari, 67 A.D.2d 369, 415 N.Y.S.2d 644, 649. Podle doktríny poslední jasně šance (nebo doktríny „poznání nebezpečí“), při použití v automobilovém právu, může být žalobce odškodněn obžalovaným motoristou za zranění nebo škody, jež utrpěl, bez ohledu na své vlastní spoluzavinění z nedbalosti v situaci, kdy, jak je uvedeno v ustanoveních o podstatných prvcích této doktríny, žalobce byl v nebezpečí, jehož si nebyl vědom nebo z něhož nebyl s to se sám dostat, přičemž motorista si uvědomil nebo měl příležitost si uvědomit žalobcovu nebezpečí a měl možnost nehodě rozumnou péčí zabránit. Doktrína poslední jasně šance není uznávána ve všech jurisdikcích a v jiných podléhá omezením. Existuje řada různých forem a použití této doktríny v jurisdikcích, které ji aplikují.

Doktrína ukládá osobě povinnost vykonávat obvyklou péči, aby se zabránilo zranění jiného, kdo se sám z nedbalosti dostal do nebezpečného postavení, a kdo, jak lze rozumě pochopit, si nebezpečí neuvědomuje nebo je k němu nevšímavý nebo není schopen se hrozící škodě vyhnout. Vernon v. Crist, 28 N. C. App. 631, 222 S.E.2d 445, 447. Nezbytné prvky doktríny jsou: (1) žalobkyně byla spoluvinná z nedbalosti tím, že se sama vystavila do pozice bezprostředního nebezpečí, (2) žalobkyně nebyla s to se vymanit z takového nebezpečí uplatněním rozumné péče, (3) obžalovaný si uvědomil nebo si měl uvědomit nebezpečnou situaci žalobkyně včas, takže při uplatnění rozumné péče mohl nehodě zabránit, (4) obžalovanému se nezdařil výkon jakékoli rozumné péče a (5) obžalovaný měl poslední jasnou šanci zabránit nehodě. Shanahan v. Patterson, Colo. App., 539. P.2d 1289, 1290.

Viz také Discovered peril doctrine.

Last heir. V anglickém právu ten kdo, získá pozemek v případě nedostatku zákonných dědiců; tzn. v některých případech statkář (hospodář), který měl pozemek v držbě; v jiných případech panovník.

Last illness. Nemoc, která končí smrtí osoby. Proto v. Chenoweth, 40 Ariz. 312, 11 P.2d 950, 951.

Last-in, first-out (LIFO). Metoda účetnictví, jež předpokládá, že nejposlednější nákupy jsou prodány první. V dobách inflace má metoda LIFO za následek nižší ukazatele čistého příjmu a nižší inventární ohodnocení než metoda FIFO. To je způsobeno tím, že současné náklady jsou porovnávané se současnými příjmy a starší náklady a dolary zůstávají v inventáři.

Metoda identifikace a hodnocení inventářů, jež předpokládá, že poslední nakoupené zboží je první prodané, a proto se má za to, že zboží, které zůstalo v inventáři koncem roku, bylo první koupeno. L. S. Ayres & Co. v. U.S., C. A. Ind., 285, F.2d 113, 114. *Srovnej* FIFO.

Last resort, court of. Soud, od něhož už není dalšího odvolání, je nazýván „soudem poslední instance“. Např. Nejvyšší soud Spojených států.

Last sickness. *Viz* Last illness.

Last will. Výraz používaný sám nebo společně s „a závět“ (and testament) na označení písemného právního úkonu, který s konečnou platností stanoví dispozici nemovitým majetkem při úmrtí. Obvykle se používá při zmínce o poslední vůli zesnulého, *Viz* Will.

Lata culpa. Lat. Hrubá nedbalost. V právu týkajícím se úschov, výpůjček atd. (bailment) hrubá chyba nebo ne-

dbalost; mimořádná nedbalost nebo lhostejnost (*nimia negligentia*).

Lata culpa dolo aequiparatur. Hrubá nedbalost se rovná podvodu (fraud).

Latching. Podzemní průzkum.

Late. Zesnulý; donedávna živý, nyní mrtvý. Dříve; před časem; v poslední době.

Latens. Lat. Latentní; skrytý; nikoli zřejmý. *Viz* Ambiquitas.

Latent. Skrytý; utajený; dřímající; to, co se neobjevuje na povrchu nějaké věci, jako např. latentní dvojznačnost nebo kaz.

Latent ambiguity. Skrytá dvojznačnost. Vada formulace nebo písemného úkonu, která není na první pohled patrná. Vzniká, když je jazyk jasný a srozumitelný a navzděčuje jenom jednomu významu, avšak nějaký nepodstatný fakt nebo nějaký vedlejší důkaz vytváří nutnost interpretace nebo výběru mezi dvěma nebo více možnými významy. Conkle v. Conkle, 31, Ohio, App.2d 44, 285, N.E.2d 883, 887.

Ten druh nejednoznačnosti či dvojsmyslnosti písemného úkonu, který není patrný z jeho čtení, který se však objeví, jakmile jsou slova v něm použitá aplikována nebo se stanou operativními; např. v účtě naloženého zboží stojí, že má být dodáno na adresu „Essex Railroad Wharf“, a existují dvě přístaviště téhož jména. Ústní důkaz je přípustný za účelem důkazu toho, jaký záměr strana vystavující doklad sledovala.

Ústní důkaz může být připuštěn k vysvětlení podmínek smlouvy, nesmí jim však odporovat. *Viz* U.C.C. § 2-202.

Viz také Ambiquity. *Srovnej* Patent ambiguity.

Latent deed. Právní listina (smlouva), která je uchovávána po dobu dvaceti či více let v sejfě nebo na jiném tajném místě.

Latent defect. Skrytá nebo utajená vada, která nemohla být odhalena při rozumném a obvyklém pozorování nebo inspekci; nikoli zjevná na povrchu zboží, výrobku, dokumentu a pod.

Vada, o níž majitel neví nebo taková, o níž při rozumné péči nemusel vědět. Bichl v. Poinier, 71 Wash.2d 492, 429 P.2d 228, 231. Vada, kterou nelze odhalit pozorováním nebo inspekci, prováděnou s obvyklou péčí. U.S. v. Lembke Const. Co., Inc., C. A. Ariz., 786, F.2d 1386, 1387. Latentní (skrytá) vada v právním titulu k pozemku, který se prodává, je taková, že ji nelze odhalit inspekci, prováděnou s obvyklou péčí, i kdyby šlo o záležitost veřejného zápisu.

Latent equity. *Viz* Equity.

Lateral railroad. Železniční odbočka z hlavní tratě, která vychází z nějakého bodu na ní. Je to jenom jiné označení pro pobočnou trat, přičemž odbočka i pobočná trat jsou součástí hlavní tratě. Union Pac. R. Co. v. Anderson, 167 Or. 687, 120 P.2d 578, 588.

Lateral support. Právo boční a podpovrchové podpory je právo mít pozemek podepřený přilehlým nebo níže položeným pozemkem. Právo majitele pozemku na přirozené podepření svého pozemku přilehlým pozemkem. Majitel sousedního pozemku má povinnost neměnit svůj pozemek (např. jej snižovat) a tím působit, že by se tato podpora oslabilila nebo odstranila.

Laterale. Ležící stranou (bokem), opak ležícího na koncích; používá se při popisu pozemků.